БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

№ 46 (11950)
1969 оной февралиин 23, воскресени
Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...нөөдэр — Совет Армиин, Далайн Сэрэгэй Флодой һайндэр

...РАДАИ АРМИ

...өдэр совет арадаймнай түүхэтэ һайндэрнүүдэй нэ... солоо дэлхэйдэ магтуулһан Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй- ...жэлэй ой гүйсэбэ. Түрэл армиингаа түүхын хууда... эрьежэ хараха болоо һаа, дайшалхы замайнь алдар ...хабтар баян лэ.

...он. Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ хүдэлмэришэн таряа... гүрэн анха түрүүшынхеэ һаяхан мүндэлөөд бай... хайран ороһон гадаадын, дотоодын дайсадһаа Ок... революциин туйлалтануудые аршалан хамгаалхын ...зондоо үнэн сэхэ зэбсэгтэ хүсэнүүдые байгуулха ...болоо һэн.

...Ленинэй сэсэ мэргэн заабаряар, Коммунис партиин ...эр дэлхэй дээрэ хэзээдэшье байгаагүй шэнэ тухэ... ...люциин арми, ажалша арадай арми байгуулагдаһан ...рэ үедэ хэды ехэ бэрхэшээлтэ саг байгааб. Хамаг ...дарглагданхай, орон дотор үлэсхэлэн зоболон. ...буу зэбсэгээр түгэс хангагдаһан сагаан гвардее... ...харин интервентнүүдэй хорото муухай добтол...

...Армиин сэрэгшэд революциин хэрэгтэ үнэн сэхэ, ...шуһа мяхаараа холбоотой байһанайнгаа ашаар ...бэрхэшээлнүүдые зоримгойгоор дабажа, илагдаша... ...хүсэтэй байһанаа толотомо илалтаараа гэршэлээ ...оронойнмнай хэдэн тээһээ добтолон ороһон харин ...гууд гэдэргээ харалтагүй намнуулаа, граждандай ...сагаан гвардеецүүд, бусад дайсад үндэһэ таһаран ...һэн.

...дан дайнай һүүлээр Коммунис парти ба Совет пра... ...орон дотороо социализм байгуулхын түлөө тэм... ...арадаа болхоогоод байхадаашье, Улаан Армияа ...сэсэгы мэтээр анхарха, бэхижүүлхэ тухай Ленинэй ...мартадаггүй байһан. Хүсэ ехэтэ индустри хүгжөөгөөд, ...ахыгаа хамтын ажалда оруулаад байхадаа, манай ...аан Армияа шэнэ тухэлэй буу зэбсэгээр хангаха ар... ...лоо.

...жэлнүүдэй ошохо бүри Улаан Армимнай улам хүсэ... ...Харин империалис гүрэнүүд Эхэ орондомнай ...орохо хорото һанаашалгаяа бэелүүлжэл байгаа. ...зүн фашис Германи харата муухай добтолгоёо ...Европын хэдэн олон гүрэнэй хүсэ нэгэдүүлһэн Гит... ...шэд дайнай түрүүшын үедэ оронойнмнай горитой... ...эзэмдэжэ шадаһан.

...мунис партиингаа хүтэлбэри доро совет арад, тэрэ... ...гтэ Хүсэнүүд хамаг хүсэ шадалаа элсүүлэн, хо... ...да шанга сохилто үгөө. Москва шадар, Сталин... Орловск-Курск шадарай үзэгдөө дуулдаагүй тулал... ...Совет Армиин сэрэгшэд гайхамшагта илалта туй... ...байлдаануудай һүүлээр өөдэлхэеэ болиһон фашис ...гүй сүлэ намнуулан, манай сэрэгшэдтэ үй бута...

...хоёрдохи дайнай үедэ Совет Армиин туйлажа ...илалта, тэрэнэй үүргэ айхабтар ехэ: совет арад зо... ...измын богоолшолгоһоо аршалхаһаа гадна, Европын ...Гитлерэй эзэмдэлгэһээ сүлөөлжэ, дэлхэйн дайн ...болоһон Рейхстаг дээрэ Илалтын туг мандуул... ...дэлхэйн зондо хэтэ мүнхэдөө мартагдахагүй.

...ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн Зэбсэгтэ Хүсэ... ...сэрэгшэдтэ үзэгдөөгүй шанга шалгалта болоһон. ...эгшэд Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөө, бэеэ даанхай бай... ...арад зонойнгоо зол жаргалай түлөө ами бэеэ ...Дайсанай ДЗОТ-ой амбразурые амиды бэеэрээ ...һан сэрэгшэ Александр Матросов, буугай һомон... ...һан самолёдоо дайсадай колонно руу сэхэ зала... ...капитан Гостелло болон бусад олон сэрэгшэдэй ...болбол бүхы совет сэрэгшэдэй Эхэ орондоо үнэн ...һанай элитэ гэршэ мүн.

...һэн дайнда Совет оронойнмнай бүхы арад шадал ...дадалсаһан. Тэрэ тоодо манай буряад арадай хү... ...бэшэ арадуудай түлөөлэгшэдтэй дайнай гал ...гуур зэргэ ябалсан, эрэлхэг зоригой баатаршалга ...гээшэ. Баатарай үхэлөөр унаһан, Советскэ Сою... ...гвардиин полковник В. Б. Борсоев, капитан ...болон бусадай алдар нэрэ Совет Армиин түүхэдэ ...хэдөө бэшэгдэнхэй.

...иллион хүн зоной ами наһа таһалһан дэлхэйн хоёр... ...дүүрэһээр хори гаран жэл үнгэрбэшье, дэлхэй ...галан тайбан байдал үшөө тогтонижороодүй. Аме... ...империалистнуудай үүдхэһэн дайнай дүлэн Вьетнамда ...Баатар зоригтой вьетнам арад эрхэ сүлөөгэйнгөө ...жэлэй туршада эрид шангаар американ эзэмдэг... ...тулалдана. Америкын империализмын тухирдаһан — ...араб оронуудай газар дайда эзэмдээд, Дундада ...түгшүүрилтэ байдал тохёолдууланхай. Баруун ...фашис организацинууд үндынэ, социалис оро... ...шадар НАТО-гой сэрэгүүдэй маневр үнгэргэгдэ...

...бүгэдэ хадаа Совет гүрэнэй Зэбсэгтэ хүсэнүүдые ...дайшалхы шадабариинь улам дээшэлүүлхые ...Түүхынгээ түрүүшын үдэрһөө Эхэ орондомнай ...һэдэһэн ямаршье дайсанда шанга сохилто үгэжэ ...Совет Арми мүнөөдэр хэзээ хэзээнэй хиһээ ...түрэл арадайнгаа амгалан тайбан байдалые най... ...нягтаар хамгаалнал!

...частиин сэрэгшэд һургуули хэжэ байна.

АПН-эй фото.

УЛААН ТУГ БАРЮУЛАГДАА

Түмэр замшадай Культурын ордон соо баяр ёһололой суглаан үнгэрбэ. Улаан-Үдын отделениин хүдэлмэришэд, алба хаагшад болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд олоороо эндэ суглараа.

Отделениин бүхы коллектив үнгэрһэн жэлэй 4-хи кварталай туршада һайнаар ажаллажа, оронойнгоо түмэр замшадай социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараһан байгаа. Социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ гараһан коллектив Зам харилсаанай министерствын болон түмэр замай транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байна.

Зүүн Сибириин түмэр замай начальник нүхэр Тетерский Улаан-Үдын отделениин коллективтэ дамжуулгын Улаан тугые баяр ёһололой оршон байдалда барюулба, Нүхэр Тетерский үндэр шагнал абаһан коллективые амаршалан, саашадаа амжалтатай һайнаар хүдэлхэ байһандань этигэжэ ябаһанаа мэдүүлээ.

Партийн Буряадай обкомой, секретарь К. М. Продайвода хүряангы үгэ хэлээ.

Баяр ёһололой суглаанда хабаадагшад отделениин бүхы коллективтэ хандаһан хандалгын бэшэг болон 1969 оной социалис уялга баталан абаһан юм.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

ТҮРҮҮШҮҮЛДЭ—ШАН

Ленинэй ордено ЛВРЗ-гэй локомотив хабсаралгын цех хэдэн жэлэй туршада даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ. Заводой түсэблэлгын шэнэ гуримда ороһонһоо хойшо түс цехэй хүдэлмэриин, экономическа дүнгүүд ба ажалай бүтээсэ эрид дээшэлһэн байна. Тиигэжэ нёдондо локомотив хабсаргагшад 7 мянганһаа үлүүтэй мүнгэн зөөри арьбалһан гээшэ.

Һаяхан энэ цехтэ баярай оршон байдалда 1968 ондо эрхимээр хүдэлһэн хүнүүдтэ мүнгэн шан барюулагдаа. Жэшээлхэдэ, цехэй үнинэй слесарь Ф. И. Михалюк 101 түхэригөөр шагнагдаа. Нүхэд Эпов, Огурева, Орлеянский болон бусад мүн лэ шанда хүртөө.

Локомотив хабсаралгын цехэй хүдэлмэришэд парти, правительствада баярые хүргэжэ, саашадаа бүри һайнаар хүдэлхэбди гэжэ үгэеэ үгөө.

М. ДУЛОВ.
цехэй нормировщик.

НҮХЭДЭЙНГӨӨ ДУНДА ХҮНДЭТЭЙ

Улаан-Үдын Серовой нэрэмжэтэ мебельнэ фабрикын коллектив элдэб олон стол, шкаф, диван гэхэ мэтын зүйлнүүдые бүтээнэ. Айл бүхэндэ ороходо энэ фабрикын хүдэлмэришэдэй гоё һайханаар бүтээһэн мебель гэр сооние зохидоор шэмэглэһэн байдаг. Мебель хэдэг уран гарта модошо дархадые магтахаар даа.

Мебель суглуулдаг цех соо гэрэл һаруул. Эндэ стол, диван, шкаф тэхэ мэтын зүйлнүүд суглуулагдана. Олон жэл соо энэ ажалда хүдэлһэн уран гарта модошо дархад баян дүршэлтэй болоһон юм. Тиимэһээ һайн шанартай гоё һайхан мебель бүтээн гаргажа шадана.

Энэ фабрикада 16 жэл соо хүдэлһэн Николай Седов нүхэдэйнгөө дунда магтаалтай даа. Олон жэлэй туршада эрхим һайнаар ажаллажа, Буряадай АССР-эй габьяата модошо дархан гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэтэй болоһон юм. Мүн лэ гүрэн түрынгөө хайра шагналла хүртэжэ «Ажалай габьяатай түлөө» гэһэн медаль абаһан байна. Бэшэшье олон Хүндэлэлэй грамотануудаар, дипломуудаар ажалша бэрхэ Николай Седов шагнагдаһан юм. Залуушуулда дүй дүршэлөө тон лэ дуратайгаар дамжуулжа, аха нүхэрэй заабари үгэдэг. Энэ түрүү хүдэлмэришэн социалис мүрысөөндэ оролсожо, гоё һайхан мебельнүүдые бүри олоор бүтээхэ зорилго урдаа табинхай.

Ц. ТЫХЕНОВ.

Ехэ харгыһаа холо бэшэ отарын гэрнүүд харагдана. Эндэ Сэлэнгын совхозой нэгэ отара оршоно. Дүй дүршэлөөр баян хонишон Бата Дагбаев эндэ хүдэлнэ. Тэдэнтэй суг Алексей Людмила Самсоненкотэн ажалладаг юм. Тэдэнэй харууһалжа байһан 887 эрьс хонин тон һайнаар үбэлжэжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ахалагша хонишон Бата Дагбаев Людмила Самсоненко хоёр.

А. ШУЛУНОВОЙ фото.

ШЭНЭ АРГААР НООҺО ИЛГАХАНЬ

Улаан-Үдын нооһо угаадаг фабрикада ажал хүдэлмэри оньһожоруулха асуудалда ехэ анхарал хандуулагдадаг.

Энээнһээ урда нооһо илгадаг цехэй хүдэлмэри ехэнхидээ гараар бүтээгдэдэг һэн. Мүнөө фабрикын техническэ совет нооһо илгадаг цехые шэнэ техникээр зэбсэгжүүлхэ түсэб баталан абаба.

Түс цех шэнэлһэнэй ашаар энэ сүлөө талмай гаража үгэхэ. Энэнь нооһо конвейернэ аргаар илгалгын эхин хүдэлмэри ябуулха арга боломжотой болохо юм.

Конвейернэ аргаар нооһо илгалга фабрикада тон ехэ олзо оруулжа, энэ цехэй ажалшадай хүдэлмэри нилээд хүнгэдхэхэ гэжэ эндэхи мэргэжэлтэд тэмдэглэнэ.

С. БУДАЕВА.

БОЛГАР ХАНИНАРАЙ МОСКВАДА ЕРЭЭД ОШОҺОН ТУХАЙ

КПСС-эй ЦК-гай уряалаар БКП-гэй ЦК-гай секретарь В. Конев түрүүтэй Болгариин делегаци Москва ерэжэ, февралиин 17-һоо 21 хүрэтэр айлшалхадаа Болгариин драматургиин фестивалиие нээлгэдэ хабаадалсаа. Делегациин составта БКП-гэй ЦК-гай гэшүүн, НРБ-гэй культура ба искусствын талаар комитедэй түрүүлэгшэ П. Матев, БКП-гэй ЦК-гай гэшүүн болгар уран зураашадай холбооной түрүүлэгшэ Г. Джагаров оролсоһон байна.

Советскэ Союзда байха үедөө делегациин гэшүүд КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, секретарь П. Н. Демичевтэй, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнууд И. В. Капитонов болон К. Ф. Катушевтай, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн СССР-эй Культурын министр Е. А. Фурцеватай, тэрэшэлэн КПСС-эй ЦК-гай культурын, пропагандын, наука ба һуралсалай газарнуудай таһагуудта, мүн СССР-эй Уран зохёолшодой холбоондо уулзалгануудые хэжэ хөөрэлдэһэн байна.

Делегаци февралиин 21-дэ түрэл ороноо бусаа.

(ТАСС).

ОЛОН ТИРАЖТАЙ ГАЗЕТЭНҮҮДЭЙ КОНКУРС

Олон тиражтай газетэнүүдэй найруулга ба полиграфическа талаар гүйсэдхэлгын эрхимээр дүүргэхэ бүхэсоюзна конкурсые СССР-эй Журналистнуудай союзай правлени, «Хүдэлмэришэн-таряашанай корреспондент» гэжэ журналай редакци үнгэргэнэ.

Энэ мүрысөөн хоёр туртай байха. Түрүүшээр, конкурсын гуримда таарахаар эрхим газетэнүүд Журналистнуудай союзай нютагай организацинуудаар шэлэн олдохо. Удаань илажа гарагшадые тодорхойлхын тулада тэдэнэр түбэй жюридэ хүргэгдэхэ байна.

Газетэнүүдэй коллективүүдтэ иимэ шагналнууд тогтоогдоо: түрүүшын гурбан — тус бүридөө 300 түхэригэй мүнгэн шан ба нэгэдэхи шатын диплом, табан хоёрдохи — тус бүридөө хоёр зуун түхэригэй мүнгэн шан, хоёрдохи шатын диплом, арбан гурбадахи — тус бүридөө зуун түхэригэй мүнгэн шан, гурбадахи шатын диплом. Тэрэшэлэн урмашуулгын дипломууд тогтоогдонхой.

Конкурсдо материалнуудые абалгые мартын 31 хүрэтэр һунааха гэжэ жюри шиидхээ. Конкурсын дүнгүүд майн 5-да — хэблэлэй үдэртэ мэдээжэ болохо.

(ТАСС-ай корр.).

ЧССР-эй СЭРЭГЭЙ ДЕЛЕГАЦИ МОСКВА ЕРЭБЭ

Национальна оборонын министр генерал-полковник М. Дзур түрүүтэй Чехословакиин Социалис Республикын сэрэгэй делегаци февралиин 21-дэ албанай хэрэгээр, хани ёһоор Москвада айлшалжа ерээ.

(ТАСС).

СССР-эй ОБОРОНЫН МИНИСТРЭЙ ПРИКАЗ

1969 оной февралиин 23. №35 Москва город.

Нүхэд, солдадууд, матросууд, сержантнууд, старшинанууд!

Нүхэд офицернүүд, генералнууд, адмиралнууд!

Арми ба флодой запаста байһан, мүн сэрэгэй алба хэхэеэ болиһон ветерануud!

Советскэ Союзай арадууд, Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгшэд, манай хилын саанахи ханинар Совет Армиин ба Далайн Сэрэгэй Флодой 51-дэхи жэлэй ойе мүнөөдэр баяр баясхалантайгаар тэмдэглэжэ байна.

Энэ гайхамшагта үдэрые манай орон түгэлдэр хүсэ шадалтайгаар угтажа байна. Городууд болон хүдөө тосхонуудай ажалшад табан жэлэй дүрбэдэхи жэлэй түсэбые угаа ехэ дэбжэлтэтэйгээр дүүргэжэ оробо. Владимир Ильич Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойе эрхимээр угтахын түлөө бүгэдэ арадай социалис мүрысөөн предприятинууд, барилганууд, совхозууд, колхозууд, сэрэгэй частьнууд болон корабльнуудта улам үргэнөөр дэлгэрнэ. Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ талаар совет арад шэнэ элитэ ехэ илалтануудые туйлаа.

Агууехэ Ленинэй захяа заабаринуудые бэелүүлэн Коммунис парти, Советскэ правительство эб найрамдалай ба арадуудай эрхэ сүлөөгэй хэрэгые шууд сэхээр хамгаална. Манай гүрэнэй гадаадын политикые түрүү үзэл бодолто хүн түрэлтэн хүсэдөөр ойлгодог, дэмжэдэг. Империалис гүрэнүүдэй эзэрхэг түримхэй ябуулгануудта эсэргүүсэн тэмсэхэ хэрэгтэ дэлхэй дээрэхи бүхы үнэн сэхэ хүнүүд нэгэдэмэл хүсэлэл оролдолгоёо зорюулна. Гэбэшье империалистнууд өөһэдынгөө һанаашалгануудһаа арсанагүй, тэдэнэр вьетнам арадта эсэргүү бузагай муухай дайн байлдаагаа үргэлжэлүүлнэ. Дүтын Зүүн зүгтэхи араб оронуудта эсэргүүгээр Израилиин хэһэн эзэрхэг түримхэй ябуулгануудай хойшолонгүүдые усадхалгада али болохоор һаад ушаруулна, Европын түбтэхи оршон байдалые улам шахардуу шанга болгоно.

Өөрынгөө патриотическа ба интернациональна уялгада үнэн сэхэ байдаг совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүд манай союзнигуудай арминуудтай нягта нэгэдэлтэйгээр, социализмын туйлалтануудые һэримжэтэйгээр, бата бэхеэр хамгаалжа байдаг.

Нүхэд солдадууд, матросууд, сержантнууд, старшинанууд!

Нүхэд офицернүүд, генералнууд, адмиралнууд!

Арми ба Флодой запаста байһан, мүн сэрэгэй алба хэхэеэ болиһон ветерануud!

Бүгэдэ арадай һайндэрөөр — Совет Армиин ба Далайн Сэрэгэй Флодой 51-дэхи жэлэй ойтой дашарамдуулан, таанадые амаршалнаб.

Дэлхэйн империализмын һанаашалгануудай хойноһоо хёрхоор ажаглан харагты, подразделени, часть болон корабль бүхэнэй дайшалхы зэһэнги бэлэн байлтые, журам болон эмхидэлые бэхижүүлэгты, өөһэдынгөө политическэ ба сэрэгэй эрдэмые оролдосотойгоор нарижуулагты, агууехэ Ленинэй маанадта захиһанай ёһоор ажаһуужа, ажаллажа, илалта туйлажа һурагты.

Совет Армиин ба Далайн Сэрэгэй Флодой 51-дэхи жэлэй ойе тэмдэглэн, ЗАХИРХАМНИ:

Мүнөөдэр, февралиин 23-да, нютагай сагаар 20 часта манай Эхэ ороной ниислэл — баатар-город Москвада, союзна республикануудай ниислэлнүүдтэ, тэрэшэлэн баатар-городууд Ленинград, Волгоград, Севастополь, Одесса болон баатар-хэрэм Брестдэ артиллерийскэ хорин буудалгаар салют үгэхэ.

Совет Армиин ба Далайн Сэрэгэй Флодой 51-дэхи жэлэй ой мандаха болтогой!

Манай хүсэн түгэс Эхэ орон — Совет Социалис Республикануудай Союз мандаха болтогой!

Коммунизмын илалта тээшэ совет арадые найдамтайгаар хүтэлэгшэ түрэл Советскэ Союзай Коммунис партида алдар соло!

СССР-эй ОБОРОНЫН МИНИСТР СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ МАРШАЛ А. ГРЕЧКО.

АГИТПУНКТ СОО...

Улаан-Үдэ хотын медицинскэ училищиин доодо дабхарай нэгэ таһалга соо Октябрьска районой һунгуулиин 12-дохи участогай агитпункт нээгдэнхэй.

Түс участогта медучилищи, госбанк, Буряадай геологическа управлениин түбэй лаборатори, барилга-хабсаралгын 1-дэхи управлени хамаатай. Һургуули, эмхи зургаануудай партийна, комсомолой организацинууд нютагай Соведэй һунгалтада эртээнһээ бэлэдхэжэ, агитколлективүүдые бии болгоһон, агитаторнуудай семинарнуудые үнгэргэһэн, уялгануудыень тодорхойлһон байгаа. Һунгагшадай дунда ниитэ-политическэ, ойлгууламжын, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэри үргэнөөр ябуулхын тула найдамтай, шуумар бэрхэ коммунистнууд, комсомолшуудые томилһон юм. Энэ шухала хэрэгые бэе дээрээ даажа абаһан агитаторнууд мүнөө һунгуулида бэлэдхэлэй хүдэлмэриие урагшатай һайнаар ябуулна гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Эндэ тэдэнэй хүсөөр эмхидхэгдэһэн агитпунктын түхеэрэлгэ магтамаар. Досоонь һаруул, ариг сэбэр. Шэнэхэн аад, заахан шэрээнүүд дээгүүр газетэ, журналнуудай һүүлшын номернууд хэбтэнэ. Сонхонуудтань шэнэ шторнууд үлгөөтэй. Таһалгын урда ханын тэг дунда татагдаһан торгон улаан бүд дээрэ В. И. Ленинэй дүрэ зурагые харанабди. Зүүн ханаараншье баһал В. И. Ленинэй революционно ажал ябуулга харуулһан шэнэхэн репродукцинууд үлгөөтэй. Эдэ бүгэдэ хадаа агитпунктын залые бүришье сэбэр, һаруул болгоно. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, эндэ бүхы юумэниинь эмхи гуримтай. Иимээр түхеэрэгдэһэн агитпунктда хүнүүдшье дуратайгаар ерэжэ, лекци-концерт шагнана ха юм.

Таһалгын баруун ханада һунгуулида хамаатай номуудай булан эмхидхэгдэнхэй. Тэндэнь РСФСР-эй, БурАССР-эй Конституцинууд (үндэһэн Хуули), һунгуулиин округ, участогуудые бии болгохо гэһэн Улаан-Үдын городской, Октябрьска районно Соведэй ажалшадай депутадуудай гүйсэдхэхэ комитедүүдэй шиидхэбэринүүд, 12-дохи һунгуулиин участогай, һунгагшадай клубай хүдэлмэриин түсэбүүд уран гоёор бэшэгдэжэ үлгэгдэнхэй.

— Һунгагшадай список бэлэн болонхой. Үглөө мүнөөнһөө агитпунктдаа үлгэхэмнай, — гэжэ февралиин 20-ной үдэшэ дежурлажа һууһан агитатор, медучилищиин багша Н. А. Николаева хөөрөө һэн.

Агитпунктда Совет Армиин һайндэртэ зорюулагдаһан, мүн атеистын булангуудта шэнэ, һонирхолтой номууд олоор табяатай.

Хоёрдохёор, түс участогай агитаторнууд һунгагшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулжа эхилэнхэй. Мартын 16 болотор үшөө ямар хүдэлмэринүүдэй ябуулагдаха байһаниие һунгагшадай клубай түсэб соо элеэр харанабди. Түсэбэй ёһоор, февралиин 25-да Октябрьска районой арадай судьятай уулзалга, 28-да — «Асуудал-харюугай үдэшэ», мартын 3-да уран һайханай концерт энэ агитпунктда үнгэргэгдэхэ юм.

Мүнөө түс агитпункт соо үдэр бүхэндэ үдэшын 5-һаа 8 саг болотор агитаторнууд тусхай графигай ёһоор ээлжэлээд дежурлана.

Мүнөө арадаар дэбжүүлэгдэһэн кандидадууд һунгуулиин окружной комиссинуудаар бүридхэлдэ абтажа дүүрээ. Кандидадуудай намтартай һунгагшадые танилсуулха, тэдээнтэй уулзалгануудые үнгэргэжэ байха түс участогай агитаторнуудай мүнөөдэрэй гол зорилгонь болоно.

М. ЦЫРЕНОВ.

ЗАХАГҮЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН, ЗАЛИГҮЙ МҮРЫСӨӨ

(Тогтоолой дүүргэлтэ хэр гээшэб? Хиналта ямараар хэгдэнэб?)

Совхозой главна ветврач нүхэр В. С. Биданов дирекциин заседани дээрэ тиимэ һайн юумэ дуулгабагүй. Малай үбэлжэлгэ хангалтагүйгөөр үнгэржэ байна. Нарай хурьгад олоороо гарзална. Гансахан ахалагша хонишон Дамдин Эрдынеевэй даадаг отарада гуша-дүшэн хурьгад хосороо. Зарим отарануудай хонид харууһагүй ябажа, хори гушаадаараа алдагдаад, үгы болошоһон. Нарай туралнуудшье гарзада ороно. Энэмнай ажалай һайн талые лагаадшье харуулнагүй ха юм. Мүн ажахын главна зоотехник нүхэр П. Н. Цыренов дирекцидэ мэдүүлхэдээ, һүнэй багаар һаагдажа байһан тухай хэлэнэ. Энэ оной нэгэдэхи кварталда гурбан мянгаһаа үлүү центнер һүн гүрэндэ тушаагдаха байгаа. Теэд январь һарада оройдоол 769 центнерынь тушаагдаа. Харин саашадаа нигэжэ ажаллабални, февраль, март һарануудта 2300 шахуу центнер һү гүрэндэ худалдаха арга байна гү? Хүндэхэн асуудал!

Нёдондо ниитын малда үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэгдэһэн. Мал ажал дээрэ кадрнуудшье дуталдаагүй. Тиитээд яахадаа мал олоороо гарзалнаб, һүн багаар һаагданаб? «Ажалай эмхидхэлэй һула дээрэһээ..» гэжэ дирекциин заседани дээрэ тэмдэглэгдэнэ.

Малай үбэлжэлгын эмхигүйгөөр үнгэржэ байһан тушаа асуудал ганса мүнөө дирекцидэ хэлсэгдэнэ бэшэ, харин совхозой партийна комитедтэшье халуун намарһаа хойшо удаа удаагаар хэлсэгдээд, хүдэлмэриинь урагшань татахаар, һайн нүлөө болохоор хүдэлмэри ябуулагдаагүйнь гайхалтай.

СЕНТЯБРИИН 27. Нэмэл партийна суглаан дээрэ совхозой главна зоотехник нүхэр Цыреновэй хэһэн элидхэлэй зүбшэгдэхэдэ, олон дутагдалнууд элирээ. Совхозой нэгэдэхи отделениин фермэдэ малай хото хорёо хүсэд заһабарилагдаагүй байба. Тэжээл буйлуулдаг цехынь бэлэн болоогүй, һолоомо хэршэдэг машинанууд тодхогдоогүй байгаа. Коммунистнууд суглаан дээрээ дутуу дундануудтухайгаа хөөрэлдэжэ байхадаа, шухала хэмжээнүүдые хараалһан: октябрь һара хахадлатар малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые дүүргэхэ гэлсэһэн юм.

ДЕКАБРИИН 18. Парткомой заседани дээрэ малай үбэлжэлгэ тухай асуудал дахин табигдаба. Совхозой нэгэдэхи отделениин хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй партийна сулгаанай шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандаһан тухай хэлсэгдэбэ. Отделениие эрхилэгшэ нүхэр Гармаев, партбюрогой секретарь нүхэр Будаев гэгшэд зооветеринарна мэргэжэлтэдтэ, фермын бригадирта шанга эрилтэ таблагүй байшоо. Энээнһээ боложо, Хүсөөтын фермын үнеэд муугаар харууһалагдаһан. Һаалишад, малшадай ажалда хиналта, шалгалта хэгдэдэггүй. Мүн малайнь хото хорёо хүсэд заһабарилагдаагүй байгаа. Энэ заседани дээрэ отделениин зоотехник нүхэр Бимбаев фермын бригадир нүхэр Цыденов дутагдалнуудаа усадхахаар парткомой зүгһөө уялгалагдаһан байна.

ЯНВАРИИН 15. Партийна комитедтэ шиидхэгдэһэн декабриин 18-най тогтоолой хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэжэ байһан тухай асуудал заседанида табигдаба. Эндэ баһал совхозой нэгэдэхи отделениин МТФ-гэй муугаар хүдэлжэ байһан тухай хөөрэлдөөн гараба. Энээн тухай хэды хэлсэгдэнэ гээшэб? Коммунистнуудай суглаан болоо. Партийна комитедтэ хоёр дахин харагдаа. Теэд яахадаа захагүй хөөрэлдөөн үргэлжэлнэб? Суглаан дээрэ гү, али заседанида абтаһан тогтоолнуудай дүүргэлтые партийна комитет шалгахашье ёһотой юм бээз. Тиигээд шиидхэбэринүүдэйнь хододоо бэелүүлэгдэдэггүй байһан ушар зарим нэгэ коммунистнуудай партийна уялгадаа хайша хэрэгээр хандадагһаа болоно гэлтэй. Декабриин 18-да партийна комитедэй хараалһан шиидхэбэриин дүүргэлтые парткомой гэшүүн нүхэр П. Н. Цыренов хинан шалгаха, дүүргэлтыень хангаха байгаад, партийна харюусалгадаа хайша хэрэгээр хандаа. Энээнһээ гадна, тэрэ совхозой главна зоотехник туладаа өөрынгөө албан хэрэгээршье малай фермэ, бригадануудаар ябажа, дутагдалнуудые усадхаха, дары хэмжээ абаха аад, уялгаяа дүүргээгүй ха юм. Энээнэй түлөө нүхэр Цыренов партийна комитедэй зүгһөө зэмэлэгдэһэн, шанга һануулгада ороһон байна. Хүсөөтын МТФ-эе даагша нүхэр В. Б. Цыденов парткомой шиидхэбэреэр хүдэлмэриһөө гаргагдаа. Главна инженер нүхэр Л. Л. Савельевтэ партийна шанга зэмэ тохогдоһон байгаа.

Нигэжэ парткомой зүгһөө шанга хэмжээн абтажа, зарим коммунистнуудта партийна зэмэ амасуулагдажа, зарим нэгэ хүтэлбэрилэгшэдэй тушаалһаа гаргуулагдажа байхада, юун гэжэ болохоор бэ? Үнэхөөр Хүсөөтын фермын хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэдэг болоһон байгаа ёһотой гэжэ һанахадашни, энэ асуудал совхозой дирекцидэ дахин лэ табигдажа байна. «Туралнууд гарзада ороһоор, һүн багаар һаагдана. Үбһэ тэжээл үлүүсэ ехээр гаргашалагдана» гээд фермын шэнэ бригадир, коммунист Ринчин Эрдынеев зэмэлүүлнэ. Эгээл һүүлдэ болоһон дирекциин заседани дээрэ Хүсөөтын отделениин зоотехник нүхэр Бимбаевта шанга һануулга үгтэбэ.

Фермые хүтэлэгшөөр тусгаар һургуули дүүргэһэн, найдамтай коммунистын табигдаад байхада, саашадаа ажалынь һайжархашье аалам. Тиигээшье һаа, совхозой парткомой секретарь нүхэр П. Р. Цыбикдоржиев эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулхадаа, партийна эхин организацинуудта багаар түшэглэнэ. Совхозой нэгэ фермын хэрэгэй муудаад байхада, заабол партийна комитет хэдэн дахин заседани дээрээ тусгаар асуудал болгожо хараха, хамаг сагаа бараха ёһотой юм гү? Нэгэдэхи отделениин партийна эхин организациин бюро дээрэ хэлсэхэдэ яаха байгааб! Мүн коммунистнууд хамтынгаа суглаан дээрэ зүбшэжэ, дутуу дундануудаа усадхаха аргатай. Отделенидэ мэдэлтэй байһан фермын хүдэлмэриие тэндэхи партийна эхин организациин бюро нэн түрүүн харюусаха уялгатай. Хэрбээ отделениин партийна организациин хэмжээ абажа бирагүй һаань, партийна комитет хамаархаха ёһотой бэшэ аал!

Тиихэдэ совхозой партийна комитет коммунистнуудай суглаан дээрэ гү, али заседани дээрэ шухала хэмжээнүүдые хараалхадаа, тэрэниие бэелүүлхын тулада партийна эхин организацинуудта шанга эрилтэ табинагүй. Зарим отделенинүүдтэ коммунистнуудай хамтын суглаан болзор соогоо үнгэргэгдэнэгүй, шухала асуудалнууд зүбшэгдэнэгүй. Тусхайлхада, Шэнэһэтын отделенидэ декабрь һара соо нэгэ суглаан болоод лэ дахин мүнөө хүрэтэр зарлагдаагүй байха юм. Энээнһээ боложо, зарим коммунистнууд өөһэдынгөө уялга харюусалгада хайхарамжагүйгөөр хандадаг болоһон, партийна журамаа эбдэнэ. Тус отделенидэ партийна эхин организациин секретарь байһан нүхэр Г. Д. Дондуков архи уужа, гэр хотондоо шууяа татадаг болоһонойнгоо удаа үнгэрэгшэ намар партийна шанга зэмэ амасажа, секретариингаа уялгаһаа сүлөөлэгдэһэн байна. Мүнөө тэрэнэй орондо нүхэр Р. Д. Дамбаев һунгагдаад, коммунистнуудайнгаа дунда биратай хүдэлмэри ябуулхагүйһөө байтагай, өөрынгөөшье даажа байһан ажалые муртэйгөөр эмхидхэнэгүй. Мүнөө болоод байхада нүхэр Дамбаевай хүтэлдэг Шэнэһэтын фермэ һү һаалгаар аймаг соогоо гээгдэжэ ябана.

Энэ фермэдэ 193 үнеэдэй зуугаад шахууынь һаагдана. Найман һаалишад ажаллажа байгша. Январь һарада фермэдэнь сүүдхэдэ 500 гаран килограмм һүн һаагдадаг байһанаа, 400-аад килограммдаа орошоо. Яахадааб? Тэжээл буйлуулдаг цехынь хүдэлнэгүй. Совхозой ажалшад нүхэд Н. Гомбоев В. Цырендашиев гэгшэд үнеэдтэ бардаа буйлуулжа, гидролизно аргаар һолоомо эһээдэг аад, хэдэн үдэрөөр архидаа. Үнеэд хооһон байгаа. Һаалишад, малшадтай хөөрэлдэхэдэ үшөөшье дутагдалнууд үзэгдэнэ. Фермын һаамхай үнеэдэй хахадынь шахуу уянда байлгагдажа харууһалагданагүй. Тэжээлынь газараар тараагдажа үгтэнэ, мүртэйгөөр эдеэлүүлэгдэнэгүй. Силосынь холоһоо зөөгдэнэ. Тэрэнь хэды шэнээн үнеэдтэ үгтэхэ ёһотойб гэһэн гурим үгы. Шадалтай нэгэниинь силосэй нүхэн сооһоо залхуурангүй малтажа асардаг, шадалгүй нэгэниинь үгы. Мал адуулагшад һаалишадта туһалалсаха, тэжээлыень зөөлсэхэ байгаад, уялгадаа харюусалгагүйгөөр хандана. Ажалай журам һула. Һаалишад архидажа, үнеэдээ һаангүй орхижорхино. Январь һарада һаалишад Г. Гомбоева, Б. Доржиева гэгшэд иимэ ябадал гаргаһан байгаа.

Коммунистын, партийна эхин организациин секретарь нүхэр Дамбаевай даадаг фермын хүдэлмэриин иимэ байдалда ороод байхада, хаанаһаа ехэ һүн һаагдахань һэм. Энэмнай ганса нэгэ үдэрэй хэрэг бэшэ, харин үбэлжэлгын эхилһэн сагһаа хойшо фермын хэрэг һайжаруулха тушаа бодото хэмжээ абаагүйһөө болоно. Һаалишад, малшадай дунда социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнэгүй. Тиигэжэл урдань түрүү ябадаг энэ фермэ хамагай ехэ гээгдэлдэ ороод байна ха юм.

Совхозой партий
түлөб партийна эхи
нуудаар ламжуулан,
дай, бүхы ажалшадай
хэлэй хүдэлмэри үр
коммунист бүхэндэ
ри үгэхэ, ажалдаа
гаар хандадагаар тэ
жүүлхэ ёһотой байгаа.
хан партийна комите
үнгэргөөд, хубхай
шанга зэмэ хэмжээн
байхада, ямар үрэ дү
даа. Партийна комитет
лай дүүргэлтын хойш
табяагүй, эхин орг
хүдэлмэриие үнэлэ
ха гэжэ оролдоогүй за
ажал хүдэлмэри урагш
хагүй байна бшуу.

Мүнөө үедэ совх
партийна организац
отделенидэ гол анхар
ха ёһотой һэн гэжэ һа
гэбэл, тэндэхи хүтэлб
шаалдаа харюусалгагүй
на, коммунистнууд жу
Энэ отделениие архи
Д.-Д. Цыбиков коммун
организациингаа бюро
аад, өөрөө архидажа,
рэггүй юумэ һанажа
энэ тэрын энгэр шу
байна. Энэмнай ниитэ
таарамжатай ябадал
Имэ хүтэлбэрилэгши
байһан ажал ямар бай
шолол хэгдэхээр боло
га Мухар-Шэбэрэй ай
совхозой дирекци, па
тедтэ дурадхахаар.

Т. ГА

Манай түс

МЕХАНИЗАТОРАЙ МЭРГЭЖЭЛ ШУДАЛАГТЫ, БАСАГАД!

ТРАКТОР АГТЫЕ ЖОЛООДОХОБДИ!

Колхоз, совхозуудай газар тараалангай эрхим ажалшад — механизаторнууд гэжэ суурхаһан эхэнэрнүүд манай орондо, илангаяа баруун хизаарнуудта олон. Тэдэнэй нэрэ солые, ажалай габьяае газетэ, журналнууд дээрэһээ уншажа бахархадаг байнабди. Тэдэнэр орон дотороо эхэнэрнүүдэй түрүүшын тракторна бригада эмхидхэһэн, солото механизатор ябаһан Паша Ангелинагай зоригжолто үүсхэлые үргэлжэлүүлээ. «Зуун мянган эхэнэрнүүд — тракторта!» гэһэн тэрэнэй уряае 200 мянган эхэнэр дэмжэжэ, механизаторнуудай мэргэжэл шудалһан байгаа. Энэ уряае манай нютагайшье эхэнэрнүүд халуунаар дэмжэжэ, Екатерина Бухольцева, Афросинья Белисеева, Субагтын отделениин Дулма Мункуева, Цэбэг Токтохоева болон бусад «Фордзон», «ХТЗ» гэһэн түрүүшын тракторнуудые олон жэлдэ жолоодоо. Мүнөө эдэнэр амаралтада гаранхай. Машина техникын нарин, найдамтай үнөө болоодүй байһан тэрэ сагта эдэ эхэнэрнүүд бэрхэшээлһээ сухараагүй һэм шүү. Теэд мүнөө манай Пограничнэ совхоздо эхэнэр трактористнуудые олохонь хэсүү болонхой. Эхэнэрнүүдэй дунда энэ талаар хүдэлмэри огто ябуулагдаагүй ха юм. Харин ажахыдамнай механизаторнууд жэл бүри дуталдажа, хабарай тарилгын, ургаса хуряалгын халуун үедэ техникэ һаатаха, ажал хүдэлмэриин унжагайрха ушар тохёолдодог.

Тиимэһээ республикын эхэнэрнүүдэй олоороо механизаторнуудай мэргэжэл шудалха тухай Бага-Куналейн техническэ мэргэжэлэй училищиин Мухар-Шэбэрэй аймагай «Родина» колхозой дэргэдэхи филиалда һурадаг басагадай нэмэл бэшэг ехэл һайшаалтай байна. Энэ үүсхэлые бидэ эхэнэрнүүд үргэнөөр дэмжэхэ ёһотойбди. Оньһото техникын нюусые шудалха талаар түрүүшын алхам хэжэ байһан бидэнине нэмэл бэшэгээр хандаһан басагадай уряа улам ехээр зоригжуулна.

Бидэ үнгэрһэн жэлэй ноябрьһаа хойшо совхоздоо эмхидхэгдэһэн трактористнуудай курсада һуранабди. Шудалха юумэмнэй ехэ, харин сагнай бага. Үдэртөө ажаллаад, үдэшэндөө һурана гээшэбди. Бидэ гахайшадаар хүдэлнэбди. Ажалайнгаа һүүлээр үдэшын 6 часһаа 10 час болотор хэшээл дээрээ үнгэргэнэбди. Хэрбээ техническэ мэргэжэлэй училищида һураа һаа, ерээдүйн мэргэжэлые бүри гүнзэгыгөөр шудалха, һурахадашье хүнгэн байха һэн. Тиигэбэшье трактористнууд боложо, энэ хабарай тарилгада гарахын тула хэшээлэй болоошьегүй һаа, учебнигүүдээ ханалгатайгаар уншадагбди.

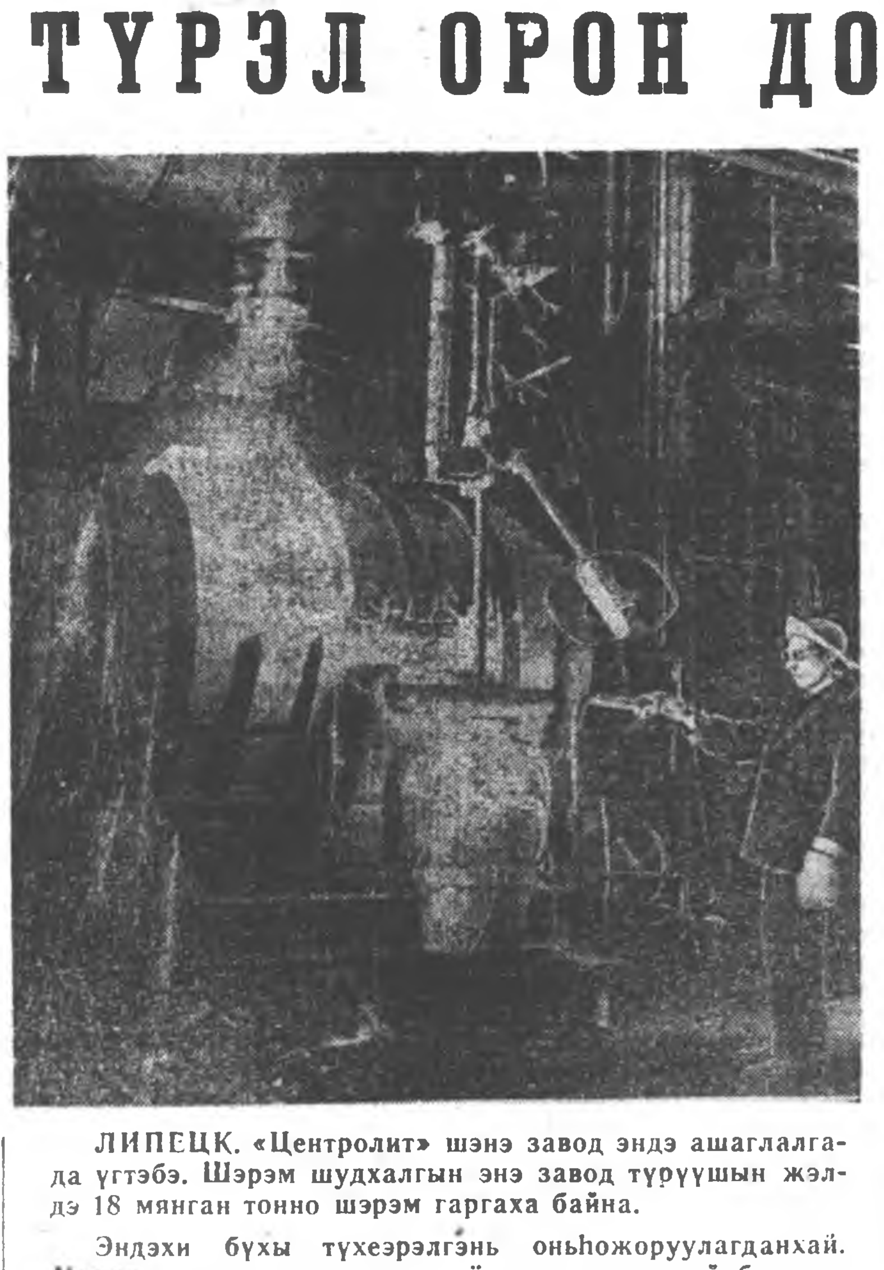
Газар ажал, хүдөө ажахын машинанууд гэһэн эрдэмэй үндэһэ һуури нилээдгүй шудалаабди. Ямаршье шэнэ юумэ шудалһанда адли хүндэ, һонирхолтойшье байна. Совхозой главна инженер К. Костычев, главна агроном В. Шубин, механик А. Сизых болон бусад мэргэжэлтэд 12 хүнүүдые һургана.

Манай һуралсалда дутуу дундануud үгы гэхын аргагүй. Бүхы шухала хэрэгсэлнүүдээр, харуулан ойлгуулха зурагуудаар хангагдажа, түхеэрэгдэһэн классамнай һүүлэй үедэ хүйтэн байһанһаа, мүн зарим һурагшадай хэшээлдэ хайхарамжагүйгөөр хандаһанһаа боложо, хэдэн үдэшымнай һуралсал хойшолуулагдаа. Орёо техникын эзэн болохо гэжэ шиидэһэн хадаа һуралсалдаа оролдосо ехэтэйгээр ханданабди. Һайн мэргэжэл олоогүй һаа, шэнэ түхэлэй орёо техникын жолоо бариха, шэнэ сагай эрилтэдэ хүрэмэ механизатор болохо бэрхэтэй бшуу.

Урдамнай хоёр һарын һуралсал. Мартын һүүлээр шалгалта барижа, трактористнуудай үнэмшэлгэ абаад, газар хахалалгада гарахамнай. Бидэнние ехэ ажал хүлеэнэ. Хүндэтэйшье, харюусалгатайшье ажал. Таряашадай дунда эхэнэрнүүдэй нэрэ нэрлүүлхын тула харюусалгатай бэлэдхэл хэжэ байнабди. Мухар-Шэбэрэй басагадай жэшээе дэмжэн, механизаторнуудай мэргэжэл шудалха дуратайшуул хаа хаанагүй олон байха бэзэ гэжэ һанагдана.

М. ЕВСЕЕВА,
С. КОЖИНА,
Хяагтын аймагай Пограничнэ совхозой комсомолшууд.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

ЛИПЕЦК. «Центролит» шэнэ завод эндэ ашаглалгада үгтэбэ. Шэрэм шудхалгын энэ завод түрүүшын жэлдэ 18 мянган тонно шэрэм гаргаха байна.

Эндэхи бүхы түхеэрэлгэнь оньһожоруулагданхай. Мүнөө үедэ предприятиин хоёрдохи ээлжээнэй барилга ябажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шудхалгын цех соо.

ТАСС-ай фото.

ТАТАРАЙ АССР. Казаниин В. П. Энгельгардтын нэрэмжэтэ астрономическа обсерваторидо шэнжэлэлгын ехэ хүдэлмэри ябажа байдаг юм. Одо мүшэдые шэнжэлхэ талаар ехэ юумэн хэгдээ. Зураг дээрэ (зүүн гарһаа): обсерваториин научна хүдэлмэрилэгшэ Л. Урасин инженер С. Фомин хоёр телескоп тодхожо байна.

ТАСС-ай фото.

АГРОНОМОЙ БУЛАН

КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые хүсэнд

ҺАЛХИН—ХҮРЬҺЭНЭЙ ДАЙСА

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1967 оной эхеэр газарай хүрьһэ һалхинһаа хамгаалха талаар тон шухала тогтоол гаргаһан байна. Тэрэ жэлдэ энэ тогтоолой үндэһөөр партиин областной комитедэй Пленум үнгэргэжэ, һалхинһаа, газарай хүрьһэ хамгаалха асуудал харагдаа бэлэй. Энэ Пленум дээрэ Буряад орон дотор энэ талаар ойрын жэлнүүдтэ хэгдэхэ ажал хүдэлмэри хараалагдаһан. Тусхай агротехническэ хэмжээ ябуулганууд ажахынуудта дурадхагдаһан юм.

Газарай хүрьһэнэй эгээл үрэжэлтэй гадарынь уһанда угаагдан, һалхинда үлеэлгэн абаашагдажа байхыень тэсэхээр бэшэ. Юуб гэхэдэ, һалхинда үлеэгдэһэн хэдэн зуун гектар тараалан, сабшалан, бэлшээри ажамидаралта хүсэеэ алдажа, хооһон, үрэжэлгүй болоно бшуу.

Баргажанай аймагай колхоз, совхозуудай тараалангай газарай арбанайнь юһэн хуби Хүнтэйн талануудта оршоно. Уһанай нюрууһаа нилээд дээрэ эдэ талануудай оршодог һэн тула газарайнь хүрьһэн һалхинда үлеэгдэжэ бэлэхэнээр муудадаг юм. Аймагай ажахынуудай 57 мянган гектар тарлалангай газар мүнөө һалхинда үлеэгдэнэ гэжэ һүүлэй жэлнүүдэй шэнжэлгэнүүд харуулан-хай. Эдэ талануудай 19 мянган гектарайнь хүрьһэн һалхинда үлеэгдэжэ, тон ехээр гэмтэнхэй. Гадна аймаг дотор 52 мянган гектар бэлшээриин газарай хүрьһэн һалхинһаа муудаһан байна. Хүнтэйн талануудта һалхинай бүри ехээр буухада гектар бүриһөө 300—350 тонно үрэжэлтэ хүрьһэн хиидэжэ ошоно гээд хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат нүхэр Намжилов тоолоожо гаргаһан байна. Хүнтэйн талануудай хүрьһэ һалхин, уһанһаа хамгаалха талаар агротехническэ хэмжээ ябуулганuудые ойрын жэлнүүдтэ абаагүй һаа, арбаад жэлэй үнгэрөөд байхада, таряан эндэ ургахаяа болижо, гансал сүл губи боложо магадгүй.

Һүүлэй жэлнүүдтэ газарай хүрьһэн һалхинда үлеэгдэжэ, юундэ ехээр муудадаг болооб гэхэдэ, тараалангай газар буруугаар элдүүрилэгдэдэг болоо бшуу. Урдань 12—15 жэлэй саада тээ эндэ хахалагдаагүй шэнэ газар ехэ элбэг һэн. Тиихэдэ ажахынууд жэл бүри 40—50 процент паартай гарадаг һэн. Харин мүнөө май һарын һүүл багаар Хүнтэйн талада һалхин буужа, тэнгэри газар хоёрые илгаруулхын аргагүй тойроод харлашадаг. Энэ үедэ Хүнтэйн таланууд хахалагдашанхай байдаг. Тарялангай газарые жэл бүри шаблаатай анзаһаар хахалхада, паарые оло дахин элдүүрилхэдэ, газарай хүрьһэнэй дээдэ заха үйрхэй болодог, ургамалнуудшье үгы болошодог байна.

Агротехническэ хэмжээ ябуулганууддай комплекс хадаа Хүнтэйн талануудай хүрьһэ һалхинай үлеэлгэһээ таряашадай хамгаалха гол зэбсэг болоно гээшэ. Модо һуулгаха, гидротехническэ барилганuудые бүтээхэ гээшэ ерээдүйдэ шиидхэгдэхэ асуудалнууд юм.

Мүнөө газарай хүрьһэ һалхинда үлеэлгэжэ муудуулхагүйн тула һолоомоной узуурые, тэдэнэй үлэгдэлнүүдые үлөөхэ хэрэгтэй. Гансал ургамалай узуурые тараалангай газар дээрэ үлөөжэ, һалхинһаа хүрьһэ хамгаалжа, хүрьһэн соо тэжээлэй бодосуудай нөөсые һайжаруулжа болохо гээд, олон жэлэй шэнжэлгэнүүд, дүй дүршэл харуулна. Нимэл дээрэһээнь бидэ газараа нюсэгэн болоторнь элдүүрилэнгүй, харин таряанай узуурые үлөөдэг байха болонобди.

Энэ талаар аймаг, манай ажахынуудта ямар хүдэлмэри ябуулагдана гээшэб?

Нэгэдэхеэр, Хүнтэйн талануудта тарла таридаг ажахынууд булгадаа хэдэ хэдэн севооборoдуудые хэһэн байна. Энэмнай хадаа газарай хүрьһэ һалхинай үлеэлгэһээ хамгаалха нэгэ арга болоно гээшэ. Севооборoдуудай ашаар бидэ органическа болон минеральна үтэгжүүлгэ тааруугаар гаргашалдаг, ороoһото болон тэжээлэй ургамалнуудые зүбөөр һэлгэлдүүлэн таридаг болоообди. Мүнөө тараалангайнгаа газар 3—4 жэл болоод лэ паар болгожо, бог үбһэнтэй тэмсэжэ захалаабди. Ондоо областьнуудта хэрэглэгдэдэг шэнэ арга нэбтэрүүлхэ хэрэгтэмнай энэ шудэр үбһэн ехэ һаад ушаруулдаг байна.

Хоёрдохёор, Хүнтэйн талануудта һүүлэй жэлнүүдтэ ой модов отологдохоёо болигдонхой.

Гурбадахяар, эндэ адууһа малые, илангаяа хонидые хайша хэрэг адуулха ябадал хоригдожо эхилээ. Тиимэһээ тараалангай газар, намарай паар адууһа малда багаар гэшхүүлнэ.

Дүрбэдэхеэр, һалхинһаа хүрьһэ хамгаалха талаар тусхай агротехническэ хэмжээнүүд ябуулагдана. 1964 онһоо эхилжэ, тараалангай газар елэгэр катогуудаар тэгшэлэгдэнэ. Газарай хүрьһые ингэжэ тэгшэлхэдэ, һалхинда багаар үлеэгдэдэг байна. Гадна хахалагдаһан газар дээгүүр шүбгэтэй катогууд мухарюулагдана. Тараалангай газар элдүүрилхэдээ, һөөлжүүлэн хахалха хэрэгтэй. Таряанай узуурай байһан, хүнгэн хүрьһэтэй, бог үбһэгүй газарта ороoһоёо таринабди. Жэшээнь, эдэ дүрбэн жэлэй туршада энэ аргаар 320 гектарта шэниисэ, 670 гектарта обёос, 100 гектарта ешмээн таригдаһан байна. Хабар хахалагдаһан газарайхида орходоо ургасань һураггүй һайн байһан. Һүүлэй жэлнүүдтэ тараалангай газар дээрэ, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые, элдэбын хоро сасадаг самолёдууд аймаг дотор хэрэглэгдэдэг бологдонхой.

Эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууддай ашаар газарай хүрьһэ һалхинһаа хамгаалхань бэрхэтэй. Хүриһэн һалхинтай тэмсэхэ агротехническэ хэмжээ ябуулганууддай тусхай комплекс мүнөө манайда үгы байна.

Газарай хүрьһэ һалхинһаа хамгаалха талаар ямар хэмжээнүүдые саашадаа харааланхай гээшэбибди? Бидэ газарай хүрьһэ һалхинһаа хамгаалха Бараевай система нэбтэрүүлхэ гэжэ шиидэнхэйбди. Энэнэй тулада зэр зэмсэг, техникэ хэрэгтэй болоно. Теэд юун болоноб? Техникэ манайда бүхы комплексоороо нэгэ доро асарагданагүй. Жэшээнь, хэдэн жэлэй саада тээ газарай хүрьһэ гүнзэгыгөөр зөөлэрүүлхэ табан машина асарагдаһан. Һүүлээрнь культиватор — плоскорезүүд бии болоһон. Мүнөөшье болотор ажахыдамнай штангова культиваторнууд эльгээгдэнэгүй.

Академик Бараев 1967 оной февраль һарада «Правда» газетэдэ толилһон «Шэнэ газарай ургаса» гэжэ статья соогоо нигэжэ бэшэһэн байна: «Шаблаагүй анзаһаар газар хахалалгые гансал хүрьһэ гүнзэгыгөөр зөөлэрүүлхэ хэрэг гэжэ тооложо болохогүй. Эндэ газар элдүүрилхэдээшье, таряа тарихадааше һолоомоной узуурые үлөөхэ агротехническэ аргануул нарнаар баримталагдаха ёһотой».

Академик Бараевай система нэбтэрүүлхэдээ, нэн түрүүн бэ

буртаггүй, илангаяа
гүй сэбэр газартай
тэйбди. Имэл дээрэ
ряалангайнгаа бүхы
бэр паар болгохо ёһо

Бүхы зэр зэмсэгүй
никэтэй һаа, газарай
хинһаа хамгаалха
системые аймагай
республикын ажахы
гэндэ эхилжэ боло
Энэ шэнэ система
хэ гэбэл, шэнэ маши
рагдажа, механизатор
машинануудые зүбөөр
жа һургаха хэрэг гар
кын бүхы комплексо
асаратлаагүйнь
Гадна шэнэ техникэ
эхилхэдэ, мэргэжэл
байхагүй. «Сельхозтех
дэлдэ иимэ инженерэй

Хүрьһэ хамгаалга
тээгдэһэн техникэ ха
рэглэгдэнгүй, жэбэ хэ
хаядаһанай газарта т
Эдэ бүгэдые саашад
аргагүй. Институдууд
гаануудай эрдэмтэ х
шэд шэнэ техникэ
хэрэгтэмнай бидэндэ,
туһалха аабза гэжэ

Бараевай системы
тэрүүлэгдэхые хүлеэ
зарай хүрьһэ һалхин
хын тула таряагаа зу
тариха хэрэгтэй. Энэ
публикын олохон
хэрэглэгдэжэ эхилэ
манай Баргажанда э
га хүдэлмэри ябуула
жэлдэ совхозоймнай
нууд хоёр бригада
дуудаа эбдэнгүй, 12
таряагаа зурууд бол
шиидэнхэй.

Һалхинда үлеэгдэ
элһэтэй тэмсэхэ хэрэг
хүрьһэ хамгаалгын
лоно. Энэ талаар
дотор тарлалангай за
ной зурууд орхигдо
лой бэлшэдэг газа
моло хорёолонгүй
хэтэй. Юуб гэхэдэ,
тайһан сагдуул модо
хэжэ һалгаана. Ой
лангай газар дээрэ
рэниие түрүүшын 2—
харууһалха хэрэгые
хэрэгтэй.

Тураахинай, Могой
нуудта бэлшээриин
оршоно. Эндэ зундаа
хын хонин һүрэг, эбэр
адуун бэлшэдэг юм. Те
ланууд уһаар дутажа,
үнинэй. Бэлшээриин
хүрьһэ һалхинһаа
бэл, эдэ талануудые
нүүдтэ уһалха хэрэгтэй
ри энээн тушаа асуу
бигдаад, юуншье хэгд

КПСС-эй ЦК-гай
Пленум дээрэ хүдөө а
һалбаринуудые саа
жөөхэ асуудалнууд
байна. Газар тарялал
дүүрилжэ, ургасыень
лэнгүй эдэ асуудалну
хэхэнь бэрхэтэй.

Бидэ, таряашад г
һэ һалхинһаа хамгаал
дээшэлүүлхын тула ха
раа оролдохобди. Парти
скэ эмхи зургаанууд
һалха аабза гэжэ най

В. ГОМ

Баргажана
Хурамхаанай совхоз
агроном, Буряадай А
габьяата агроном,

СОВЕТ АРМИ—ЭБ НАЙРАМДАЛ ХАМГААЛАГША ХҮСЭН

...УУ ...ТЯБРЬҺАА ...ИТЭЙ

...ороной Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй байгуулагдаһаар ...ой гүйсэбэ. Энэ үлэр — бүхы совет арадай, ...зэргшэдэй байлдаанай алдар солын, шэн ...баатаршалгын ехэ баярай һайндэр.

...эбсэгтэ хүсэнүүдэй бүхы түүхэ хадаа дэл... анха түрүүшын пролетарска гүрэн түрын ...сагтай, социалис Эхэ оронойнгоо эрхэ сү... шанги байдалые хамгаалхын түлөө совет ...уудһан тэмсэлэй намтартай таһаршагүй хол... Совет Арми хадаа Октябриин ...эй агуу илалтануудые нэрэтэй түрэтэйгоор, ...тайгаар хамгаалагша мүн.

...дайнай үедэ, Россин өөрынгөө түрүүшын ...шалгалта барижа, ангиин дайсадай ур... шанга дайн байлдаа хэжэ байһан тэрэ үедэ ...Арми хэтэ мүнхэдөө мартагдашагүй алдар ...һэн.

...Зэбсэгтэ хүсэнүүдэйнгээ мүндэлһэн ойн ...тэмдэглэхэ бүридөө тэдэнэйнгээ түүхын ...уудһануудые иража харадаг. Агуухэ Ок... ...илалтануудые хамгаалхын түлөө гартаа буу ...тэмсэһэн баатаршуулай нангин дурас... ...дэлэн ёһолдог, буурал толгойтой ветерануу... ...солые магтан дуулаха һайхан заншалтайбди. ...дурсагдаха, магтан һайшаагдаха габьяа... ...Буряад орондомнай олон юм.

...Иванович Шатилов Петроградта Октябриин ...халсээ, граждан дайнда эдэбхитэйгээр ха... 1919 онһоо КПСС-эй гэшүүн. Федор Фед... ...— Хойто фронтын нэгэ отрядай комал... юм. Верхнеудинскые сагаантан болон ин... ...сүлөөлхын түлөө байлдаанда эдэбхи... Дмитрий Степанович Дементьев — За... ...болон Буряад нютагуудта партизан отряду... ...хэрэгтэ эдэбхитэйгээр оролсоһон юм. ...Волочаевка, Спасскадахи байлдаануудта ха... Владивосток хотые сагаантанһаа сүлөөлэл... ...онһоо КПСС-эй гэшүүн.

...оронoo гадаадын, дотоодын дайсадаа ...граждан дайние илалтаар түгэсхэһэн дары ...ажалшад Коммунис партиин хүтэлбэри ...обшество байгуулха гол зорилгонуудаа ...бүхы хүсэ шадалаа элсүүлээ һэн.

...байгуулхы шухала зорилгонуудые бэе... хамта, партимнай оронойнгоо обороные ...Зэбсэгтэ хүсэнүүдээ бэхижүүлхын тула... ...хэмжээнүүдые абажа байгаа. Хүдэлмэ... ...бүхэнэй хатуугаар ойлгожо абаха ...нэн түрүүнэй зорилго, анханай хэ... хэзээдэ бэлэн байха, ямар нэгэн дайн ...байлдаһоо бидэ хилгааһанай эрмэг дээрэ бай... ...һанажа ябаха ёһотойбди гэһэн В. И. ...заабарие партимнай хөлбэришэгүйгөөр бэе...

...урда тээхи жэлнүүдтэ Совет гүрэнэй дайсад ...хилын бэхилэлтые туршажа үзэхөөр олон ...гаргаа һэн. Тэд тэрээн бүридөө һамна ...байгаа бшуу. 1929 ондо болоһон ...байлдаан, Хасаан нуурта, Халхын Голдо бэ... ...нууд, сагаан финнүүдтэй тулалдаан—эдэ ...арадта мэдээжэ.

...тулалдаануудта совет оронойнгоо аха дүү олон ...арадуудай түлөөлэгшэдэй зэргэ ...сэрэгшэд эрэлхэг зоригтойгоор хабаа... нэрэ солоёо мандуулһан юм. КВЖД-гэй байл... ...дайнай морито дивизион онсоор шалгар-

жа, баатар зориг, шэн габьяа гаргаһанайнгаа түлөө СССР-эй ЦИК-эй дээдэ шагнал — хүндэлэлэй революционно Улаан тугаар шагнагдаһан юм. Тэрэнэй 14 баатарнууд Улаан Тугай ордендо хүртэһэн. Халхын Голой тулалдаанда шалгарһан, урдань Улаан-Үдэ станциин түмэр замай мастерскойн модошо дархан байһан Д. Т. Левченко Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртөө. Финскэ фронт дээрэ эрэлхэгээр байлдаһан Гармажаб Гармаев Советскэ Союзай Геройн алдартай болоо бэлэй.

Фашис Германитай 1941 оной июниин 22-то эхилһэн дайн хадаа совет арадай урид хэжэ үнгэргэһэн дайн байлдаануудһаа хамагай хүшэр хүндэ, хатуу шанга дайн байгаа. Энэ дайнда совет хүнүүд бүгэдөөрөө нэгэн адли жагсажа, хайрата Эхэ ороноо эрэлхэгээр хамгаалан, хархис дайсанаа дараа. Эндэ совет Зэбсэгтэ хүсэнүүд түрэл газар нютагаа, эрхэ сүлөөтэ, зол жаргалта байдалаа хамгаалхадаа, үзэглөөгүй эрэлхэг зориг, баатаршалгын шэн габьяа харуулаа.

Галзуурһан немец фашистнуудтай тэмсэһэн совет арадай Эсэгэ ороноо хамгаалгын үсэд шанга дайн байлдаан дүрбэн жэл соо үргэлжэлүүлэгдээ. Дайнай алишье фронт дээрэ Эхэ ороноо хамгаалагшадай зэргэдэ үргэн Буряад ороноймнай эрэлхэг хүбүүд, басагад шэн габьяатайгаар байлдажа ябаа. Республикымнай 33 түлөөлэгшэд алдар габьяагай дээдэ зэргэ—Советскэ Союзай Геройн нэрэ солодо хүртөө һэн. Тэдэнэй дунда генерал И. В. Балдынов, полковник В. Б. Борсоев, капитан Д. Жанаев, Ж. Тулаев, М. Мархаев болон бусад, мүнөө республика доторнай ажаһуудаг Е. И. Сомоленников (Бэшүүр), И. М. Трофимов (Яруна), Г. И. Москалев (Улаан-Үдэ) гэгшэд ажалшадай эгээл хүндэтэй хүнүүд юм.

Сэрэтэй Алдар солын орденуудай түгэс кавалер болоһон 5 хүн республика соомнай бии.

Фронт дээрэ баатарай үхэлөөр унаһан эрэлхэг зоригтоноо арад зомнай хэзээдэшье мартахагүй, хүндэлэн ёһолжо байха. Республикымнай нютаг бүридэ шахуу Эхэ ороноо хамгаалха хэрэгтэ ами наһаа үгэһэн баатаршуулай хүшөө бодхоогдонхой.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда туйлаһан илалта—совет арадай, совет сэрэгэй эрдэм наукын илалта, совет сэрэгшын үнэн шударгы һанаа сэдьхэлэй үргэн тэгшэ байһанай бата гэршэ мүн. Энэ хадаа Октябриин нангин үйлэ хэрэгүүдые, социализмын хэрэгые, өөрынгөө түрэл оронии хамгаалха зорилготой Совет Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй илалта мүн.

Манай илалтын гол, шиидхэхы үндэһэ һууринь — Коммунис партиин хүтэлбэри байһан. Партимнай совет арадые дайсанай урдаһаа хатуу шанга тэмсэлдэ зоригжуулаа, суртал соёлоор зэбсэглээ. Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүсэ шадабарие улам хүгжөөхэ тушаа агуу анхаралаа хандуулан, арми болон флодой зэргые парти шангадхаба. Ленинскэ партиин эрхим түлөөлэгшэд байлдаанай фронтын түрүү зэргэдэ табигдаа һэн. Тэдэнэй дунда буряадай партийна организациин түлөөлэгшэд Д. Ц. Цыремпилон, В. А. Сахьянов, А. В. Башинов, Ц-Д. Доржиев, Ж. Д. Сампилов, Н. С. Шоболов, П. Ж. Будожапов, А. Г. Хмелев болон бусад байгаа.

Фашис Германиие, тэрэнэй хүлһэншэдые һамна сохилго бүхэдэлхэйн түүхэтэ удха шанартай.

Капиталай дарлалтаһаа сүлөөрһэн арадые, тэрэ арадай байгуулһан социализмые диилэжэ шадаха хүсэн дэлхэй дээрэ байхагүй. Энээние совет арадай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай дүнгүүд дахин дабтан элирхэйлэн баталаа.

Дайнай илалта түгэсөөр дүүрэһэнһээ хойшонхи үедэ Совет ороной экономико, ороноо хамгаалгын хүсэ шадал, Зэбсэгтэ хүсэнүүд айхабтар ехээр һалбаран хүгжөө.

Тиигэбэшье партимнай империалис хархис этэгээдүүдэй зүгһөө сэрэгэй аюул заналтын ургажа байһаниие холодоо мэдэржэ, оронойнгоо обороной хүсэ шадалые улам хүгжөөхэ, Зэбсэгтэ хүсэнүүдэйнгээ эрдэм шадабарие улам хурсадхахын түлөө саг үргэлжэдөө оролдоно.

О. ЦЫБИКОВ.

РЕПОРТАЖ

ОГТОРГОЙМНАЙ СЭЛМЭГ

Һүни... Казарма соо хон жэн. Хэшээлэйнгээ хүшэр үдэрые үнгэргэһэн солдадууд бүхөөр нойрсонхой. Сэрэгшэдэй байрлаһан энэ газар хоопон юм гү гэжэ һанамаар. Үнэндөө тиимэ бэшэ. Сүүдхээр харуулда гараһан сэрэгшэд һонор һэргэгээр алба хэнэ бшуу.

Шэмэрүүн һүниин шэб харанхые дорбеотуулан сиренын дохёо хуугайлба: тревога!

— Бодогты! — гэжэ дневальна команда үгэбэ. Энэ командаар һуга харайжа бодоһон солдадуудай өөһэдынгөө һуури эзэлээд, агаарай «дайсаниие» бэдэржэ эхилтэр үсөөхэн минутын хэрэг. Уданшьегүй, «байлдаанай бүлэгүүд «дайсанай» добтолгые сохихоор бэлэн» гэһэн элидхэлнүүд удаа дараалан орожо эхилбэ.

— Хамгаалжа байгаа дайда руумнай дайсанай олон самоледууд ойротобо. Бэдэргты, элирүүлэгты! — гээд командир захирба.

Операторнууд индикаторнуудайнгаа экранууд руу нюдэнэйнгөө шалашатар шэртэнэд. Тэндэ нэгэ юумэн «албагад» гэбэ.

— Сагаалса харагдабал,— гээд, оператор элидхэбэ.— Азимут... Холонь...

Тон иимэ элидхэлнүүд бусад мэргэжэлтэдһээ дабтагдаба. «Дайсанай» хаана бии болоһониие агаарай зураг-карта дээрэ тэрэ дороо тэмдэглэгдэн оруулагдаба.

«Дайсан» юрын бэшэл, нинтые олоор хюдаха зэбсэг хэрэглэбэл» гээд операторнуудай нэгэн элидхэбэ. Тэрэ дары «Газ» гэһэн мэдээн оробо.

Сэрэгшэд барандаа противогазаа үмдэбэд. Энээнтэй хүдэлхэнь бэрхэтэй. Теэд солдадууд энээндэш баһал һуранхай бшуу. Тайбан сагта тэсэбэритэй бэрхээр һурабал, байлдаанай үедэ хүнгэн байха гэжэ дэмы хэлсэдэггүй ха юм.

«Дайсан» дарагдаба» гэһэн командын абтахада, эндэ хүдэлһэн оператор бүхэн байлдаанайнгаа зорилгонуудые амжалтатай дүүргэжэ шадаһандаа этигэжэ байгаа. Энээниинь «онсо» гэһэн дүүрэн удхатай гансахан сэгнэлтээр командирынь баталаа бэлэй.

Операторнуудай дунда ефрейтор Солбон Шарбунаев харагдабагүй. Тиигэбэшье энэ болоһон һорилгын амжалтатай үнгэргэгдэһэндэ тэрэнэй оруулһан хубитань лаб бии байгаа. Шарбунаев — ахалагша дизелист. Ракетнэ олон түхеэрэлгэнүүдые элшэ хүсөөр тэрэ хангажа үгэдэг. Тиимэһээ тэрэнэй ажалынь локаторщигууд, операторнуудай ажалтай холбоотой.

Хоёрхон жэлэй урда тээ Солбон Шарбунаев иигэжэ агаарай добтолгоһоо хамгаалха сэрэгэй зэргэдэ алба хэжэ, Эхэ оронойнгоо огторгойе сахин хамгаалхаб гэжэ һанаһан байгаа аал? Үгы бэд даа. Улаан-Үдын лесотехническэ техникум һаял дүүргэһэн Солбон армида алба хэхээшье балай мэдээгүй, холын юумэ шэнгеэр бодожо ябаа бшуу. Тиихэдэ тэрэ Итанцын леспромхоздо лесоучастогай мастераар хүдэлдэг болонхой, энэ хүдэлмэридөө дуратай, саашадаа үргэлжэ байхаб гэжэ һанадаг һэн.

Военкомадһаа дуудалга ерээд лэ, Шарбунаев үмдэжэ ябаһан костюмаа сэрэгэй хубсаһаар, модошонойнгоо мэргэжэлые сэрэгэй мэргэжэлээр һэлгэхэ баатай болоһон байгаа.

Түрүүшээр Солбондо хүндэшэг лэ байгаа һааб даа. Сэрэгэй шэнэ, орёо оньһото техникэ шудалха, танил бэшэ сэрэгэй ажабайдалда дадаха гээшэ тиимэ амархан хэрэг бэшэ бшуу. Тиигэбэшье бэрхэшээлнүүд дабагдаа. Шарбунаев леспромхоздошье хүдэлхэдөө амархан һуужа байгаагүй. Алибаа юумэ хэжэ, һанаашалжа һураһан ха юм. Теэд сэрэгэй албанда ерээд байхадань тэрэниие нүхэдынь һайнаар, бэрхээр һургаа. Түрүүшүүлээр адлихан лэ тэрэ бэеэ даажа, албан уялгануудаа гүйсэдхэдэг болоо. Тиигээд хэдэхэн һарын үнгэрөөд байхада комсомол сэрэгшын үбсүүн дээрэ гурбадахи классай мэргэжэлтэ гэһэн тэмдэг ялардаг болоһон юм. Мүнөө хоёрдохи классай мастер гэһэн нэрэ зэргэ олохын түлөө шалгалтада бэлэдхэжэ байнхай. Буряад оронһоо алба хэжэ байгаа энэ хүбүүн байлдаанай ба политическэ һуралсалай отличник. Полигон дээрэ байлдаанай буудалга хэхэ үедэ шадамар бэрхээр ажаллаһанайнгаа түлөө частиин командирай һайшаалда хүртэһэн байна.

Энэ частьда буряадай сэрэгшэ Солбон Шарбунаев гансаараа бэшэ. Нютагайнгаа хүбүүн Даба-Самбу Нимаевтай хододоо уулзажа, хөөрэлдэжэ байдаг. Тэрэнь Мухар-Шэбэрэй аймагай Боом нютагта дунда һургуули дүүргээд, түрэл «Эрдэм» совхоздоо хүдэлжэ байһанаа сэрэгэй албанда татагдаад, эндэ хоюулан хамта алба хэнэ.

Рядовой Нимаев — буудалгын бүлэгтэ, һомо табилгада бэлдэгшэ юм. Даба-Самбу баһал Солбондол адли — комсомолой гэшүүн, байлдаанай, политическэ һуралсалай отличник. «Совет Армиин отличник» гэһэн нэрэ зэргэтэй, бүри дээдэ классай мэргэжэлтэй. Полигон дээрэ үнгэргэгдэһэн байлдаанай буудалгын үедэ эрхим амжалта туйлаһанайнгаа түлөө нютагтаа саг зуура айлшалха табилгаар урмашуулагдаа.

Нютагай эдэ хоёр сэрэгшэд уулзаха бүридөө амжалта тухайгаа хөөрэлдэдэг, ерээдүйнгөө ажабайдалые хараалан зүбшэдэг. Солбон албаа дүүргэһээр, өрынгөө леспромхоздо бусажа хүдэлхэ, Даба-Самбу Улаан-Үдынгөө хүдөө ажахын институтда орожо һуралсахаар бодомжолнод. Яахаб даа, һайн лэ түсэб. Дээдэ һургуули түгэсхөөд Даба-Самбу баһал уужам баян нютагтаа, түрэл «Эрдэм» совхоздоо бусахал. Буряад дайда түрэһэн хүбүүдээ хүлеэнэ.

Сэрэгшэдэй һургуули үргэлжэлһөөр.

С. ЮРЬЕВ.

Зураг дээрэ: Солбон Шарбунаев байлдаанай пост дээрэ.

Авторай фото.

БААТАРШУУЛАЙ НЭРЭ МАРТАГДАХАГҮЙ

1941 оной августын эхинэй үе һэн. Брянска областиин Ужа гэжэ тосхондо ойрошог, ой соо манай 3-дахи армиин 82-дохи буудалгын дивизи түр зуура байрлаба. Үнгэрһэн хоер үдэрэй туршада манай дивизиин сэрэгшэд айхабтар шанга тулалдаанда дайсанай нилээд ехэ хүсые һүнөөн дараһан байгаа.

Манайшье талаһаа хохидол ехэ һэн. Бидэ тиихэдэ зэбсэг техникээр тоншье ядуу, олонхи ушарта дайсанай танкнуудай урдаһаа шэлтэй бензин хаяжа шатаадаг аргатай болоһон байгаабди. Тиихэдээ шэлтэй бензинээ хиидэ гаргашалхагүй, заабол фашистын танк, бронемашина шатаахаар хэрэглэдэг байгаабди.

Тулалдаанай һүүлээр манай сэрэгшэд нэгэ нэгээрээ тараад дайсантай тэмсэхэ арга хэрэглэбэ. Граната, шэлтэй бензинээр зэбсэглэгдэһэн сэрэгшэд тарянай поли дээгүүр тараад, дайсанай танк, бронемашинын ерэхые угтажа байха. Тиимэ техникын дүтэлхэтэй зэргэ урдаһаань шэлтэй бензинээ шэдэжэ шатаадаг, тэһэлдэг. дайсаниие автомат болон гранатаараа усадхадаг байгаа.

Комсомолец Костя Серегин тиимэ арга хэрэглэн, дайсанай хоер танк, нэгэ бронемашина, 7 немец сэрэгүүдые һүнөөгөө. Айхые мэдэхэгүй зоригтой комсомол хүбүүн унаһан дайсанай машинаһаа бензин абажа байха үедөө ехэ буугай һомондо дайрагдажа унаһан юм.

Үшөө нэгэ герой — Сергей Кравченко баһал гансаараа «агнуурида» гараад, дайсанай хоер танк, пулемет тодхоһон 2 мотоцикл, 9 фашистнуудые усадхаа.

Иимэ геройнууд совет сэрэгшэдэй дунда тон олон байһан. Би тэрэл үдэр полкынгоо комиссар нүхэр Левашовтой уулзааб. Тэрэ тон хүндөөр шархатаад, арайхан гэжэ гэшхэлжэ ябаба. Шарайнь сагаан, алхамынь һуларшаһан. Баруун гараа хуха буудуулһан, мүн баруун мүрынь сүмэ гараһан һомын шархатай. Комиссарые дивизиин госпитальдо ябуулха гэхэдэм, тэрэ иигэжэ хэлэһэн юм: «Ошохогүйб. Эндээ, сэрэгшэдтээ хамта үхүүжэм. Шархатаһан манай сэрэгшэд энэ ой соо олон байна. Тэдэниие суглуулалсахаб. Харин шархатаһан сэрэгшэдые санитарна батальондо ябуулхада туһалалса гэжэ хэлэһэн юм.

Комиссарнууд иимэл байха ёһотой гэжэ Ленин багша заадаг байгаа. 1919 ондо болоһон партиин VIII съездын шиидхэбэри дотор иигэжэ бэшэгдэһэн: «Комиссарнууд гээшэ арми дотороо Совет засагай шууд сэхэ түлөөлэгшэд байхаһаа гадна, нэн түрүүндэ урдаа табигдаһан зорилгонуудаа бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ манай партиин уг зорилгонуудые олондо зүбөөр ойлгуулагшад, журам сахилгада, хатуужал ба баатаршалгада зоригжуулагшад байха ёһотой»

Манай дивизиин сэрэгшэдэй зогсоһон газарһаа холо бэшэ Карачево гэжэ тосхондо фашис генерал Гудерианай командалдаг сэрэгэй часть, мүн Баклань гэжэ һууринда «СС» сэрэгэй штаб, плендэ абтагдаһан совет хүнүүд бии гэһэн мэдээн абтаба. Тиишэ ошожо, дайсанай сэрэгэй хүсэ, зэр зэбсэг тагнажа, мэдэжэ ерэхыем намайе 4 солдадтай хамта эльгээбэ.

Һүниин харанхыда һэмээхэн ябажа, Баклань тосхоной захын нэгэ айлайда орожо, партизануудтай уулзуула, хэр холоб партизанууд гэжэ асуухадам, юушье мэдэхэгүйб гэбэ. Тиихэдэнь энэ гэһээр хубсалаад, партизануудта бидэниие газаршала гэжэ захиралтые үгөөр хэлэхэдэм, «Батя, Нинэтэй уулзуулыш» гэһэн эхэнэрэй абяан харанхыһаа дуулдаба. Тиихэдэнь тэрэ үбгэн хубсалаад бидэниие дахуулжа, 2 модоной оршом тосхонһоо холо поли дээрэ абаашажа, хүнһөө үндэр ургаһан тарянай дунда малтаһан землянкада оруулба. Урдань тосхоной фельдшер байһан комсомол басаган Нина, хажуудаа баһа Катя гэжэ басагантай тэндэ байба. Эдэ хоёр партизануудтай холбоо баридаг, зорюута томилогдоһон хүнүүд байһан юм.

Землянка соонь ороод тортогдэн носооходонь бэе бэеэ харалсабабди. Гимнастерко дээгүүрээ хара халаад үмдэһэн намайе харахадаа тэрэ газаршалагша үбгэн һанаа алдажа: «Улаан командир гэжэ һаял этигэбэб. Манай Совет Армидал иимэ командирнууд байдаг гээшэл даа. Биш Чапаевай дивизиин байлдагша гээшэб» гэжэ тэрэ үбгэн хэлэһэн юм.

Эдэнэртэй танилсаһанайнгаа удаа партизануудта, өөрынгөө дивизидэ мэдээ холбоо барюулхаар хүнүүдые тэрэ дороо эльгээбэб. Партизанууд холо бэшэ байгаа. Уданшьегүй үнөөхи үбгэмнай дахяад ерэхэдээ шэнэ капуста, хартаабха хэжэ шанаһан амтатай гэгшын шүлэ, хатааһан яблока асараа. Үлдэжэ ябаһан бидэнэр тэрэнииень эдижэ садаад, үбгэндэ тон ехэ баяр хүргөө бэлэйбди.

Партизан отрядай начальнигай орлогшо Иван Утреиванов 5 партизан сэрэгшэдтэй ерэбэ. Дивизиһээ холбоошоднай баһал ерэхэдээ: «Үдэшэ оройхон ойн захада хүлеэжэ байгты. Немец гарнизониие усадхажа, плендэ ороһон совет сэрэгшэдые сүлөөлхэ операциин түсэб зохёогты. Нэмэлтэ хүсэн үгтэхэгүй. Илалтатай бусахыетнай хүлеэнэб. Ахалагша политрук» гэһэн иимэ захиралта асараа һэн.

Иван Утреиванов бидэ хоер тодорхой түсэб зохёогоод, харанхы болоһон хойно дивизиһээ ерэһэн үсөөхэн хүнүүдтэй хамтаржа, Баклань һууринда байрлаһан «СС» сэрэгэй штабые усадхаха, плендэ байгшадые сүлөөлхэ гээ бэлэйбди.

Энэ тулалдаан гэнтэ эхилээд, сахилгаан мэтэ түргэн, абяа шэмээ багатай аад, үсэд шанга байлдаагаар түгэсхэгдөө һэн. Тэрэнэй эсэстэ манай үсөөхэн хүнүүдһээ бүридэһэн группа дайсанай гарнизониие бута сохин усадхаһан байна. Эндэ «СС» сэрэгэй нюуса олон документнүүдые, тэрэ тоодо нютагай коммунист болон комсомолшуудые тушааха гэжэ бэлдэһэн список абтаа һэн. Плендэ байһан хүнүүд сүлөөлэгдөө. Тулалдаанда 28 немец сэрэгүүд, гурбаниинь офицер, алагдаа. 13 фашист плендэ абтаһан. Нэгэ танк, 3 автомашина, автомастерской, 100-аад автомат, 3 пулемет, нилээд ехэ һомо хэрэгсэлнүүдые олзолон абаһан байнабди.

Энэ хадаа дайнай эхин үе һэн. Эхэ ороноо хамгаалха хэрэгэ баатаршалга гаргаһан совет хүнүүдэй шэн габьяа иимэ. Баатарнуудай нэрэ мартагдахагүй.

М. БАГАДАЕВ,
запасай капитан.

...частиин сэрэгшэд һургуули гаража байна.

АПН-эй фото.

СОВЕТ АРМИИН ОЙН ХҮНДЭЛЭЛДЭ

...(ТАСС). Совет Армиин ба ...Флодой 51 жэлэй ой... ...гдаһан баярай суглаан ...20-до эндэ болоо. ...Арадай обороной ми... ...орлогшо Христо Добрев ...

...(ТАСС). Совет Армиин ...ойтой дашарамдуулагдэ... ...Горькиин нэрэмжэтэ ...болоһон баярай заседанида ...Демократическа Респуб... ...хүн зоной 600 га... ...хабаадаа.

...совет хани барисаанай ...түбэй байшан энэ засе... ...һон байна.

...заседанида хабаадагшадай ...хэлэхэдээ, сэрэгэй алба... ...генерал-полковник ...иигэжэ онсолон тэм... ...Союзтай бата бэхи ...холбоотой байха гээшэ ...Демократическа Респуб... ...гүй байдалай ба өөрын... ...ой ойе угтахаяа байһан ГДР-тэ социалис общество шууд саашань хүгжөөхэ бата найдабари болоно.

БУХАРЕСТ. Совет Армиин ба Далайн Сэрэгэй Флодой 51 жэлэй ойдо зорюулагдаһан суглаан Армиин түбэй байшан соо февралиин 20-до эндэ болоһон байна.

Совет Армиин ба Далайн Сэрэгэй Флодой дайшалхы зам тухай Румыниин Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Политическэ дээдэ соведэй секретариин орлогшо генерал-майор К. Опицэ СССР-һээ Румынида байдаг посольствын дэргэдэхи сэрэгэй атташе полковник Г. С. Воронин хөөрөө.

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Аха дүү монгол арадай эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлдэ ами наһаяа зорюулһан совет сэрэгшэд-баатарнуудай памятник Зайсан-толгойн орой дээрэ байдаг юм. Совет Армиин ба Далайн Сэрэгэй Флодой 51 жэлэй ойтой дашарамдуулагдажа, февралиин 21-дэ памятнигай дэргэдэ веногууд табигдаһан байна.

Делидэ пресс-конференци болобо

ДЕЛИ. (ТАСС). Идиин парламентын уряалаар СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ И. В. Спиридонов хани ёһоор айлшалжа ошоо һэн. Февралиин 20-до тэрэ пресс-конференци үнгэргөө.

«Индиин бэеэ даанхай байдалтай болоһонһоо хойшо манай оронуудай хоорондо хани барисаан, мүн политическэ экономическа, худалдаа наймаанай болон соёл культурын элдэб һалбаринуудай талаар харилсаа холбоон шууд түргэнөөр хүгжэжэл байдаг,— гэээд И.В. Спиридонов мэдүүлээ. — Манай оронуудай парламентнуудай делегацинуудай бэе бэедээ айлшалалсалга энэ талаар ехэ үүргэ дүүргэдэг. Энэ хадаа уласхоорондын али олон асуудалнуудаар парламентнуудай хараа бодолые һайнаар мэдэхэ арга боломжо олгодог.

Эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлгэ, буу зэбсэг хороолго болон бүгэдэ ниитэрээ хуралга, колониализмда эсэргүү тэмсэл, эзэрхэг түримхэй ябуулгануудай гарахаар аюултай гуламтануудые усадхалга гэхэ зэргын хэдэ хэдэн шухалын шухала асуудалнуудаар Индиин ба Советскэ Союзай хараа бодолнууд аб адли гү, али адлирхуу байдаг.

Һанамжануудаа мэдэлсэлгэ үргэлжэлүүлэгдэхэ, тиигээд бусад шухалын шухала асуудалнуудаар баримталдаг хараа бодолнуудаа саашадань ойртуулалгада хүргэхэ гэжэ бидэнэр этигэнэбди. Энэ хадаа манай оронуудай хоорондохи хани барисаа бэхижүүлгэдэ, уласхоорондын байдал һайжаруулгада шухала удхашанартай байха» гэээд И. В. Спиридонов үргэлжэлүүлэн хэлээ.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО

ХИЛЫН СААНАҺАА

ЧССР-эй правительствын заседани

ПРАГА. (ТАСС). ЧТК агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, уласхоорондын экономическа ба научно-техническэ харилсаа холбооной талаар консультативна ба координационна орган болохо соведые байгуулха гэжэ ЧССР-эй правительство февралиин 20-до болоһон заседани дээрээ тогтоогоо. Соведэй түрүүлэгшээр Ф. Гамоуз баталагдаа.

ЧССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр Я. Марко гэгшын СССР-тэ аяншалгын дүнгүүд тухай тоосоон мүн лэ шагнагдаһан байна. Советскэ Союзда аяншалгын дүнгүүдые, гадаадын политическэ харилсаа холбоо үргэдхэлгэдэ хамаатай һанамжа дурадхалнуудые правительство һайшаагаа.

Правительство хадаа ЧССР-тэхи политическэ ушар байдалай хүгжэлтые зүбшэн хэлсээ, Чешскэ ба Словацка Социалис Республиканuудай правительствануудай программна мэдүүлгэдэ һайшаалтайгаар хандалгануудта, гурим журам бэхижүүлхэ зорилгоор январьта абтаһан хэмжээнүүдтэ үндэр сэгнэлтэ үгөө. Гурим бэхижүүлхэ, эрхэтэдэй аюулгүй байдал хангаха зорилгоор аюулгүйе сахиха органуудай хэһэн хүдэлмэридэ правительство мүн лэ һайшаалтай сэгнэлтэ үгэһэн байна.

Парижда пресс-конференци болобо

ПАРИЖ. ТАСС-ай корреспондент В. Сафонов иигэжэ дамжуулна:

Вьетнам арадта эсэргүүгээр эзэрхэг түримхэй ябуулга хэхэдээ, Америкын Холбоото Штадууд үдэр бүри диилдэжэ эхилхэдээ. хэлсээ хэхын тулада нэгэ столдо һууха баатай болоо, гэбэшье США 1954 оной Женевскэ хэлсээнүүдые хэрэгсээнгүйгөөр өөрынгөө шэнэ ёһоной колониалис политикые үргэлжэлүүлһээр. Энээн тухай Вьетнамай асуудалаар боложо байһан зүблөөнэй табадахи пленарна заседаниин дүүрэхэдэ, февралиин 20-до болоһон пресс-конференци дээрэ ДРВ-гэй делегациин тусхайта түлөөлэгшэ Нгуен Тхань Ле мэдүүлээ. Нгуен Тхань Ле иигэжэ онсолон тэмдэглээ. США хадаа заседанинуудай үедэ Женевскэ хэлсээнүүдэй удхые хазагайруулха гэжэ али болохоор һэдэхэтээ хамта, Урда Вьетнамда сэрэгэй ябуулгануудые бүри эдэбхитэйгээр хээ. Сагаалганайшье үеэр Америкын «В-52» гэжэ бомбардировщигууд Урда Вьетнамай газар дээрэ 9.000 үлүүтэй тонно бомбонуудые хаяа, хэдэн дахин артиллереэр буудаа.

Холбоото Штадуудай империалис эзэрхэг түримхэй ябуулгые зүбтүүлхэ гэжэ США-гай ба Сайгоной захиргаанай хододоо һэдэлгэ хэдэг байһые Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын делегациин тусхайта түлөөлэгшэ Чан Хоай Нам элишэлһэн байна. «США манай гэртэ дээрмэшэн боложо ерожо ерээ, тэрэ Вьетнамһаа бүхы сэрэгүүдээ, өөрынгөө туһамаршадай сэрэгүүдые гарган, үгэ дуугүйгөөр хүсэдөөр тонилон ошохо ёһотой гээд Чан Хоай Нам хэлээ. США-гай, тэрэнэй туһамаршадай «тодорхой» дурадхалнууд гэдэгүүд хэлсээнэй үедэ ямар нэгэн үрэ туйлаха арга олгоногүй гээд Чан Хоай Нам саашань тэмдэглээ.

Эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай, бүрин эрхэтэ байха ябадалда үндэһэлэн хуби заяагаа шиидхэхэ эрхын түлөө тэмсэжэ байһан Вьетнамай зүгһөө Сайгоной захиргаан үгэ хэлэхэ ямаршье эрхэгүй гэжэ тон ойлгосотой гээд Чан Хоай Нам үгынгөө түгэсхэлдэ онсолон тэмдэглээ.

Амаралтын үдэрэй хуудаhан

ТЕХНИКЫН hОНИН

„Мүнхэ“ шудхалаа

Одесскэ политехническэ институдай эрдэмтэдэй дурадхаhан шэнэ арга типографиин стереотипай ажалые нилээд hайжаруулна. Ушарынь хадаа урдань газетэ болон ондоо ном hудар хэблэдэг стереотип-шудхалаануудые зөөлэн хайлаадаhаар хэгдэдэг hэн. Тэрэнь 40—50 мянга дахин саарhа барлажа гаргаад, хаягдадаг байгаа.

Харин эрдэмтэд тиимэ стереотипые никель-фосфорой түрхисэтэй болгожо, шанарыень бури hайжаруулба. «Радянська Украина» газетэ хэблэдэг типографида туршагдахадаа, тэрэ шудхалаануудаар 1 миллион 400 мянга дахин саарhа барлахада болохо байгаа. Тиихэ мүртөө стереотипүүд заахашье элэжэ муудаагүй бишү.

Иимэ арга ямаршье типографида хэрэглэжэ боломоор. Стереотипта никель-фосфор гүйлгэлые дурадхаhан авторнууд нэгэ шудхалаагаар хэдэн миллион саарhа барлажа болохо юм гэлсэнэ. Тэрэнь ёhотойл хэтэ мүнхэдөө хэрэглэгдэхэ шудхалаа болоно.

Машинын хүсэн

Туршалга хэгдэдэг газарта онсохон арга хэрэглэгдэдэг болобо. Жэшээлхэдэ, урдань селекционернүүд наран сэсэг, кукурузын ороохонуудые гараараа суглуулжа абадаг байhан юм. Зүгөөр мүнөө энэ хүндэ хүдэлмэри машинын хүсөөр хэгдэнэ. Хүдөө ажахые оньhожоруулха Бүхэсоюзна научно-туршалгын институдта бишыхан шэнэ молотилканууд бүтээгдэжэ, аргагүй ехэ юумэ хэгдэдэг болоо.

«МП-1» түхэлэй электрын галай хүсөөр хүдэлгэгдэжэ, наран сэсэгэй ороохо гэмтээнгүйгөөр абтадаг. Тэрэнэй хүсэниинь 0,4 киловатт-час соо 150—180 хэhэг наран сэсэгэй залаа үлтирэжэ, ороохыень hалгаана. Тиихэдэ кукурузын бүүрсагуудые сохидог «МКАД» түхэлэй молотилка зохёогдоо. Тэрэнь нэгэ час соо 400 бүүрсагай ороохые гэмтээнгүйгөөр налгаадаг юм.

Эдэ хоёр түхэлэй машина гүрэнэй туршалгада орожо, заводто бүтээгдэжэ захалба.

Шэдитэ hалхин

Үрэhэнэй таряа шалгахада хэдэн мянган ороохо гараараа түүжэ тоолохо хэрэг гарадаг. Энээндэ ехэхэн саг гаргашалагдана. Теэд мүнөө үрэhэ шалгадаг станцинуудай мэргэжэлтэдэй хэрэглэхэ тусгаар портативна прибор бии боложо, ажалыень хүнгэдхөө.

Энэ прибор юрын пылесостой адли хэрэгсэлтэй. Тааруулжа табиhан тусхай пластинкитай тэрэ приборооор ороохо таряанай үрэhэ hоруулан татахада, пластинкын нүхэнүүд бүхэндэ бүхөөр няалдажа, шалгалтада хэрэгтэй болохо ороохониинь абтана. Лаборантнууд пластинкануудайнгаа нүхэнэй тоое мэдэжэ абаад, хэды ороохо шалгалтада абахаяа хэдэхэн секунда соо бодожо гаргадаг.

Иимэ аргаар гансашье ороохо таряа бэшэ, харин бобово болон олон жэлэй ургамалнуудай үрэhые шалгахада болохо юм. Зүгөөр янза бүриин үрэhэ шалгахадаа приборнуудайнгаа пластинкануудые таарахаарнь ондо ондоо болгохо хэрэгтэй. Энэ прибор оройдоол нэгэ килограмм хүндэ юм.

(ТАСС).

ЗУУ НАhАТЫН ЖАРГАЛ

Минии мэдэхын энэ хүгшэн хүнгэн сарюун юм hэн. Ная наhаяа шахашоошье hаа, модон таяг тулангүй. Шэбэртын үйлсөөр бага вэргэ ялгирхан татаад, шумуухан түргөөр гэшхэлжэ ябахыень харахадаа, яашье иимэ үндэр наhатай гэжэ хэлэжэ шададаггүй байгааб. Залуу үетэн тэрэнэй нэрээршье hонирходоггүй, нютаг зоной хэлсэдэгээр Баанхи ахын хүгшэн гэлсэдэг юм. Лаб лэ арбан табан жэл үнгэрөө гээшэ ха. Тиихэлэ hургуулиин шкаби ябааб. Аша хүбүүн Баяржабынь намтай сүг нэгэ класста hурадаг байха. Эртэ үглөө hургуулидаа ошоходоо гү, али хэшээлнүүдэйнгээ hүүлээр hургуулиhаа бусахадаа, унаган нүхэртөө хаа нахан ородог заншалтай hэм. Нүхэрэймни хүгшэн эжы ороhон сагтам орон дээрээ хэбтээ гэжэ байгаагүй. Ходол юушье хэжэ, сүлөө тухагүй юумэндэл байха. Нааша хүрэхэ болошоод, нюдэндөө шэл зүүнхэй, дулаан баарья, оймhо оёжо гү, али утаhа ээрэжэ hууха забhартаа:

— Зай, хүбүүн, hургуулидаа хэр hуранат даа? Муу тэмдэг абанагүй аабзат? — гэжэ зааболгон hонирходог заншалтай hэн. Ямар hурадаг, ябадаг тухайш хуу дуулаhан, мэдэhэн лэ байха. Тиимэhээ хүгшөөдэйдэ яашье худалаар хэлэхын аргагүй hэн. Худал үгын үзүүр шэхэндээ торгобол үнэн сэдьхэлhээ уурладаг, hургаал заабари үгэдэг, хэлэhэн үгэеэ дуулгахые оролдодог hэн.

— Хүбүүдни, бэрхээр лэ hурагты, багшынгаа үгэ дуулажа ябагты. Эрдэм номгүй хүн hохор гээ юм. Жаргалтайл үхибүүд гээшэт даа. Наhатай болоhон бишье, тала атаархана, — гэжэ hанаhанаа манда хэлэдэг hэн.

Үлтэшөөд hургуулиhаа бусажа ябахадаа ороходош, аяга сай уулгангүй наhан үеэрээшье гаргахагүй.

— Бү гоё. hуугаад энээхэн сай хилээмэ тоhотойгоор эдеэд орхи, — гэжэ албадаха. Хүгшөөдэйн анханhаа хүндэмүүшэ зантыень нютагайхидынь хуу мэдэхэ.

Нютагаа бусаха бүхэндөө үндэр наhатайшуулда орожо, элүүр энхэ тухайнь hонирходог, ухаатай сэсэн захяа заабариень шагнадаг заншаhан гуримтайб. Баяржаб нүхэрэйнгөө хүгшэн эжындэ оронгүй гарагдадаггүй. Шэбэртэhээ 5 модон зайда. Нарин Заган нютагта hуудагшье hаань, нэгэ аргынь оложо хүгшөөдэйгөө үзэжэ гарангүй hэнаан дүүрэхэгүй.

Энэшье удаа жолоожо нүхэртэйгөө Нарин Заган оробобди.

— Баяржабаймнай хүгшэн эжы hайн гү? — гэжэ асуубаб.

— Зуу наhатамнай хүл дээрээ лөө. Тэрээнhээ ондоо иимэ үндэр наhатай хүн дүтэ ойрошье манай эндэ үгы ха. Зуу хүрэдэг hаа! Юун гэhэн гоё гээшэ hэм! — гээд нүхэрни атаархаба.

Ороходомнай хүгшөөдэй орон дээрээ hуугаад, халуухан сайгаа ярагүйхэн ошоон байба. Манииые харажархиhоор:

— Шэрээ hандайлагты, хүбүүдни, — гээд уралаа шэмылгэн үлэ мэдэг энеэбхилхэдээд абаба.

— Хүгшөө бэетнай hайн гү? — гэжэ хөөрэлдөөгөө эхилбэбди.

— Үбдэхэ үбшэн үгы даа. Нэгэ бага шэхэмни дүлиишэг болоо. Иигээд лэ hайн байнаб даа. Зуу хүрэбэб. Юрэдөө зуу хүрэхэ гээшэмнай баhал гайтайшаг гээшэ ааб даа. Иимэ үндэр наhа наhалхаб гэжэ этигэдэгүй бэлэй.

Үхи хүбүүдэйнгээ үргэмжөөр лэ энэ боложо ябана гээшэ аабзаб даа, хөөрхы, — гэбэ.

Зуун жэл! Хаана байгаа зуун жэл гээшэб. Бүхэли эпохо. Энэ үе соо Баданэуу Балмацыреновна одоол үзэхэ юумэ үзөө, хараха юумэ хараал.

— Хүбүүдни, ехэл жаргалтай үе сагта hууна гээшэт. Танай hаналдаа би баянай барлаг, эхэнэр түрэhэнлөө долооной доромжо ябаа бэлэйб. Таби хүрэжэ байхадам шэнэ хуули тогтоо hэн. Эрхэ сүлөө гээшэ юун гээшэб гэжэ тиихэдэл болотоор ойлгожо абаа hэм. hара, наран хүрэтэр ниидэдэг сагые үзэхэб гэжэ hанаа заяандаашье оруулаагүй ябааб. Юрэдөө үзэхэ юумэ үзөөл гээшэ аабзаб даа. Багша Ленинтэй үурэнэр байшообди. 100 жэлэйнь ой болохонь гэжэ дуулагшаб. Хүбүүдни, Ленинэй заабаан, захиhан юумые нэгэтэш мартангүй, үндэр дээрэ абажа ябагты, — гэжэ зуу наhатын юрөөхэлэ сэдьхэл зүрхэеэ доhолонгүй байжа болоогүй hэн.

Ехэ хүбүүн Балмань жара наhаяа намнаhнхай. Мүнөө Бэшүүрэй совхоздо мал адуулдаг. Үнинэй коммунист, дүй дүршэл ехэтэй малшан гэжэ тоотой. Басаганиинь болохо Дулмань бэрхэ hалишан гэжэ суутай. Аша хүбүүн Баяржаб Балмаев хүдөө ажахын институт дүүргэжэ ерээд, өөрынгөө аймагта хүдэлнэ. Бэринь багшанарай институт түгэсхөөд, дунда hургуулида хэлэ бэшэг заана. Гушанарынь томо болоод, hургуулиин богоhо алханхай.

Иимэл даа зуу наhатын жаргал. Үшөө удаан жэлдэ ажаhуухыетнай, энхэ амгалан, зол жаргалтай байхыетнай хүсэнэбди, хүндэтэ манай зуу наhата хүгшөө!

Ц. ХАМАЕВ.

Нохойгоор гүйлгэхэдэ гоё даа.

ШАТАР

УЛАСХООРОНДЫН ТУРНИР

Энэ оной февраль— нуудта Эстониин н гэргэгдэхэ уласхоорон рай турнир «Таллин—19 нэрлэгдэхэ юм.

— Энэ турнирта сов смейстернүүд ... Бро Керес, Л. Полугаевский, манов, Л. Штейн гэ Венгриин, ГДР-эй, ФРГ гариин, Финляндиин, Югославиин, Румыни уригдаха юм, — гэжэ оргкомитедэй түрүүлэ най городской Соведэй мой түрүүлэгшэ И. Унд сэнэ.

Алас-Дурнаhаа мэдээсэнэ:

Соохор бугын „аяншалга“

ВЛАДИВОСТОК. Уссуриин хизаар газарhаа зуун соохор бугануул хэлын Кавказ руу аянда гараба. Эдэ юрэ бусын «аяншад» тусгаар вагонуудаар, харгы замдаа эдихэ хүнэhэтэеэ абаашагдаха юм.

Кабардино-Балкариин «Майский» гэдэг тусхай совхоздо эдэ бугануул үсхэбэрилэгдэжэ, тэндэ бугын эбэр абадаг шэнэ район бии болгогдохонь.

Примориин хизаар хадаа соохор бугануудые үдхэдэг нютаг юм. Эндэ тусхай совхозууд эмхидхэгдэжэ, тоо толгойнь 33 мянгада хүрөө. Тиигээд мүнөө ажахынууд бугануудайнгаа hүрэгые олошоруулжа, оронойнгоо бусад хизаар, областьнуудта худалдадаг болонхой. Мүн Корейн Арадай демократическа республикада эльгээгдэхэ түрүүшын бүлэг ан бүридхэгдөөд байна.

hурагшад—наукын „доктор“

«ЭВРИКА» гэдэг эрдэмэй бүлгэм Владивосток городой 38-дахи hургуулида эмхидхэгдэбэ. Тэрээндэ ахалагша классуудай hурагшад физикэ, хими шудалдаг юм. Энэ бүлгэмэй хүдэлмэрые дүршэлтэй багшанар эрхилнэ.

Түрүүшын научна ... дээрэ hурагшад элидха ... hэн, наукын түйлалтаар ... дые бэлдэhэн байха юм. ... нирхолтойгоор, удха түгэ ... hэн элидхэл, рефераду ... hургуулиин hурагшадта ... нуудай наукын доктор» ... зэргэ олгогдоо.

Иимэ бүлгэмүүд При ... заарай бусад дунда hур ... хүдэлдэг болобо.

Амар шадархи ...

ХАБАРОВСК. Сихотэ-Ал ... то хаданuудта олдоhон ... зарые геологууд «Олон ... мовье» гэжэ нэрлэбэ. ... ниин приискын главна ... Кенада тосхонhоо шарга ... нууд тайгадань гараба. ... нууд хадын гол горхонуу ... мульhан дээгүүр 160 кил ... жа, алта малтагдаха шэн ... та хүрэхэ, горючи, тоhон ... нүүдые, мүн эдеэ хоол а ... Энэ хабар холын буусан ... металл малтагдажа эхил ...

Амар шадархи Алас-Д ... ерээдүйдэ алта ехээр ма ... болохо юм. Геологууд Ам ... адагаар ехэхэн алтана ... элирүүлээ.

ЮРЭ БУСЫН УШАРАЛНУУД

ДЕЛЬФИН ҮХИБҮҮДТЭЙ НААДАБА

Мельбурн хото шадархи нэгэ пляж дээрэ угаа hонирхолтой ушарал үзэгдэбэ. Үймэлдэн, шуулдан уhанда орожо байhан үхибүүдэй дунда гэб гэнтэ дельфин бии болоод, тэдэнтэй адли наадалсажа эхилбэ. Океанhаа тамаран ерэhэн энэ айлшан хэдэн часай туршада эдэ багашуултай наадалсаха зуураа, зүрхэтэй, зарим нэгэшүүлые тон дуратайгаар нюргандаа hуулгаад hамараа юм. Зарим хүбүүдэй дельфинэй нюрганай hэрбээhээ шагтагалхадань гүнзэгы руу оронгүй, уhанай эрьеэр аалиханаар hамаран ябаа hэн. Бури үдэшэ болохо үеэр лэ «Флиппер» гэжэ нэрэ үхибүүдhээ абаад, дельфин океанай гүн руу тамаран ябашоо hэн хаш. Далайн эрьедэ байгшад энэ гайхамшагта амитаниие шаналан хайрлаhанай шэг шарай оруулан, хэзээ нэгэ баhа hөөргөө эндэ ерэхэ байhандань найданги тэрэниие аян замдань үдэшөө бэлэй.

Иимэ ушарал урдань Австралиин ба Шэнэ Зеландиин эрье шадар ганса нэгэ үзэгдэдэг hэн гээд хөөрэлдэхэ юм. Шэнэ Зеландиин Тасманова далайн эрьедэ багахан Опонони хото шадар баhа нэгэ иимэ ушар болоhон гэхэ. 1955 оной нарага нэгэ үдэр дельфин гэнтэ бии болоод, тэндэхи үхибүүдтэй түргэн ханилжа, өөрынгөө нюрган дээрэ тэдэниие hуулгаад hамардаг болобо. Багашуул тэрэниие «Опо» гэжэ нэрлэhэн юм.

Тиигээд тэрэ дельфин энэ гарам соо 1956 он болотор байрлаад, баhал гэнтэ океанай гүн руу арилшаhан байгаа. Океанhаа айлшалhан энэ амитанай дурасхаал мүнхэлэн, Шэнэ Зеландиин скульптор Рассел Кларк пляжай захада дельфинэй, мүн «Опо» ханиингаа hэрбээhээ бариhан хүбүүнэй дүрсэ урлаhан скульптура бодхоохон бэлэй. Тэрэл скульптурын хормойе далайн долгин хододоол салгидан сохижо байдаг. Теэд тэрэ гэhээр «Опо» hөөргөө энээн руу нэгэшье бусажа ерээгүй.

Л. ПОНОМАРЕВ,
ТАСС-ай корреспондент.

Канберра.

АИСТ—РЕКОРДСМЕН

Мүнөө аист урдань үзэгдөөгүй рекорд түйлаба. Ябуултажа байдаг жэгүүртэнэй рекорд тэмдэглэдэг дэбтэр дотор энэ шубуунай нэрэ бэшэгдэжэ, бүридхэлдэ абтаха болобо. Үнэхөөрөөшье энэ шубуун айхабтар холын аяншалга хэhэн байна. hалхи хиин хэдышье шанга байбашье hаань, хэдэн мянган аюулта сагай харгыдань тохёолдобошье hаань, энэ аист шубуун океаниие дабан гаталжа, Африкын эгээл урда үзүүртэ хүрэжэ ерэhэн байба. Родерсбург хото шадар эндэхи нэгэ фермер энэ шубуие бариба. Теэд энэ шубуунынь айхабтар холо ниидэhэн байба. Балтиин далайн Гельголанд гэжэ олтирог дээрэhээ тэрэ шубуун ниидэжэ, 10 мянган километр зайтай аян холые дабаhан байба бшуу. Аистын хүлдэ углаатай байhан кольцодо «II-7863.№ — Фогельварта, Гельголанд» гэжэ бэшээтэй байгаа.

Н. СЕРГЕЕВ.
ТАСС).

hҮҮЛЭЙ hОНИН

ЗАВОДОЙ САНАТОРИНУУД

Чимкентскэ областиин Састобе тосхондохи бүхэли жэлэй туршада хүдэлдэг санаторидо амархаяа ерэhэн түрүүшын хүнүүд абтаба. Тэрэ эндэхи цементын заводой олзоhон мүнгэ зөөрөөр бүтээгдээ юм. Тус санаторидо энэ предприятиин хүдэлмэрилэгшэд ажаллажа байгаад, амардаг, аргалуулдаг болоо. Үдэр бүхэндэ 100—120 ажалшад, алба хаагшад аргалуулгын газарта оруулагдана. Тэдэнэр hаруулхан комнатонуудта байрладаг, эдеэ хоолынь hайнаар бэлэдхэгдэнэ. Амаржа байгшад жэлэй дүрбэн сагта овощ, фруктын зүйлнүүдээр хангагдадаг. Гадна гимнастическа тусгаар зал, уhаар аргалуулдаг, шабараар эмнүүлдэг лечебницэнүүд түхеэрэгдэнхэй.

Энэ хадаа Казахстанай заводуудай табадахи эмнэлгын газар болоно. Иимэ санаторинуудта Усть-Каменогорск, Лениногорск, Джезказган, Семипалатинск болон бусад городуудай предприятинуудай ажалшад, алба хаагшад халаанайнгаа hүүлдэ амардаг болонхой. Республика соо Чимкентскэ туулганай заводой санатори-профилакториие эгээл hайнуудайнь нэгэн гэгдэдэг. Эндэ 150 хүнэй амарха байра түхеэрэгдэнхэй. Санаторидо гоёхон парк бии, үбэлдөө ногоон байдаг модод таригданхай. Фруктово саад ургана.

Заводуудай бүхы санаторинууд өөhэдтөө тусгаар ажахы эрхилдэг. Амарагшадые hү, үндэгэ, овощ болон фруктаар таhалгаряагүй хангана.

(АПН).

Гайхалтай юумэ болодог

Хабхаанда—сурхай

Дагестанай АССР-эй Тарумовска районд бүлэг биологууд уhанай хулганаануудые барижа шэнжэлдэг байба. Тэрэниие уhан соо, үгышье hаа, үдхэн ожорhон сооғуур хабхаан табижа баридаг байгаа.

Нэгэтэ уhанай гүйхэн газарта сотруднигуудай хабхаан табиhаниинь гайхалтай ушарал болобо. Тэрээндэнь уhанай хулганаан бэшэ, харин томохон сурхай хабшуулдашаhан байгаа.

Транзистор...

Франциин Канталь департаментда таригдаhан хартаабха болон ороохо таряанай ургасые заповеднигтэ байдаг зэрлиг гахайнууд ехээр гэмтээдэг байба. Тиигэхэдэнь үнгэрэгшэ намар эндэхи нэгэ таряашан хэдэн транзисторна радиоприемнигуудые та... хэли hүниндөө дуугарга... hэн. Тиигээд зэрлиг гахай... диогой дуунhаа ехээр ... ойро дүтэ ерэдэггүй бай... ургасань хамгаалагда...

Холбоо мод...

Горьковско областиин ... винска шадархи ой соо ... бусын модон ургажа бай... нарhан хоёр нэгэ үзүү... үндэhэлжэ, газарhаа ... метр хүрэтэр ургаад hа... на. Нютагай хүнүүд ... 40—50 жэлэй турша... ондоо модод иигэжэ ... ургажа байгаа юм гэл...

Үндэhэнhөө нэгэдэж... даhан үзүүр бэеынь ... хоёр хүбида нарhанай ... бэшэнь үйhэн.

«СЕЛЬСКАЯ ЖИЗНЬ» ...

Үбэлэй ой соо.

П. ЯХНОВЕЦКИИН фотоэтюд.

ЭГЭЭЛ, ЭГЭЭЛ...

Энээниие дуулаа hэн гүт?

Эгээл бишыхан ном Японой нэгэ типографи барлан хэблэhэн юм. Тэрэнэй зузааниинь нэгэ миллиметр, хабтагарынь 2,8х4 миллиметр бэлэй. Энэ номой 24 нюур дээрэ зуун шүлэг зохёол барлагдаhан байгаа.

* *

Эгээл ехэ түмэр замай аюул 1917 оной декабриин 12-то Италиин Альпада ушарhан юм. Амаралтаар гэртээ харижа ябаhан 660 француз солдадууд өөhэдынгөө түрэл гаралнуудые харангүй хосорлой.

* *

Эгээл олон үхибүү түрэhэн хүн эхэ Барбара Шмотцерин байhан гэхэ. Шнаб гэжэ газарта хүдөөлhэн хүүрэйнь дээрэхи хабтагай шулуун дээрэ энэ эхэнэр 38 хүбүүдэй, 15 басагадай эхэ гэжэ бэшээтэй байдаг.

* *

Эгээл ута наhа англичанин Томас Карн эдлэhэн байна. Церквиин дэбтэр соо тэмдэглэгдэhэнэй ёhоор, тэрэ Лондондо түрэhэн, 207 жэлдэ ажаhууhан байдаг.

* *

Европо түби дээрэ австриец Виннимайер гэгшэ эгээл үндэр хүн байгаа гэхэ. Тэрэ 273 сантиметр үндэр бэетэй hэн хаш.

(Газетэhээ абтаба).

Таабари тайлбарилыт!

Харюуень манайда эльгээгыт.

ЗАЛХУУ БА ШҮДХЭР

Жаргалта ажал үнэн сэхээр хэжэ байhан манай дунда нэгэ Залхуу бии болошобо. hураха ямаршье хүсэлэнгүй, хүдэлмэриhөө зугадаха, харин мүнгэн гэхэдэ хомхой хобдог гээшэнь аргагүй. Үнэн сэхэ ажал хэжэ олоhон лэ мүнгэн гээшэ арьбан, олзотой байдаг юм гэжэ хэлээ болоходош, ойлгоошогүй болоод hууха. Иигээд лэ тэрэ Залхуу унжылгажал ябаха даа.

— Ямаршье талаангүй, зобоhон тулиhан хүн гээшэбиб. Намтай хөөрэлдэхэшье хүн олдоногүй. «Залхуу хүн манда хэрэггүй. Өөрөө юумэ хэхэгүйhөө гадна, манда hаад хэнэш. Шүдхэр абашаг шамайе!» гэхэ. Теэд ямар шүдхэр намда туhалха, намайе баяжуулхаб даа.

Залхуугай иигэжэ бодолсоло хаталжа байхынь тэндэ гэб гэнтэ урдань шүдхэр зогсожо байба.

— Хэрбээ дуратай hааш, би шамдаа туhалха байнаб. Хүнэй хүдэлмэри олохоб, баяжахаш. Тэрүү тэрэ уhан дээрэхи хүүргэ харана гүш?

— Харана, — гэбэ, гэлышаhан Залхуу.

— Зай тиигэбэл, тэрэ хүүргэ дээгүүр яваад, нүгөө бэедэнь гарахаш. Тиихэдэшни хармаан соо байhан мүнгэншни хоёр дахин ехэ болоод байха. Баhа дахин гарахаш, үшөө хоёр дахин ехэ болохо. Тиигэжэ дабтаха бүхэндэшни мүнгэншни хоёр дахин үлэжэл байхал даа.

— hөө, ёhоор юумэ гээшэб! — гэжэ Залхуу хүхибэ.

— Тон зүб хэлэнэб? Зүгөөр иигэжэ хэлсэхэбди! Шамда иимэ hайн баяр баясхалан олгоhоноймни түлөө, hайн зүбшэл үгэhэнэймни түлөө хүүргэ дээгүүр гараха бүхэндөө намдаа 24 мүнгэ үгэжэ байхаш.

— Яахаб теэд. Мүнгэнэйнгөө хоёр дахи ехэ боложо байха хадань, тэрээн бүхэнhөө 24 мүнгэ үгэхэдэмни хоромжотой юумэнь үгы. Зай, эхилээ!

Залхуу хүүргэ дээгүүр нэгэ дахин гэрхо гаталба. Мүнгэеэ тоолоод үзэбэ. Нээрээ хармаандань бии мүнгэниинь хоёр дахин олошороод байбал. 24 мүнгэ шүдхэртөө hарбайгаад, хоёрдохёо дабтаба. Мүнгэниинь баhал хоёр дахин ехэ болонхой байба. 24 мүнгэеэ баhа шүдхэртөө үгөөд, гурбадахяа дабшаба. Мүнгэншни хоёр дахин ехэ болоhоншье hаа, оройдоол эгээ 24 мүнгэн болоод байгаа hэн. Теэд хэлсэhэнэйнгээ ёhоор тэрэнээ шүдхэртөө барюулба. Харин шүдхэрынь хэмгүй шангаар энеэгээд, нюдэ сабшаха хоорондонь дэгдэшэлэй.

Залхуу нэгэшье мүнгэгүй үлэшэбэ. Хүнэй хэлээшээр болохынгоо хажуугаар баhа өөрынгөө ухаа гаргаха байгаа ха юм даа.

Теэд Залхуу өөрөө нэн түрүүн хармаан соогоо хэды мүнгэтэй байгаа гээшэб? Тооложо үзыт?

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

12 часhаа «Кот, который гулял сам по себе» гэhэн мультфильм. 12.20 минутаhаа «Искорка» гэhэн дамжуулга. 13 часhаа 16 час хүрэтэр Москваhаа дамжуулга. 13.05 минутаhаа үхибүүдтэ зорюулагдаhан концерт. 13.45 минутаhаа «Подвиг» гэhэн альманах. 14.15 минутаhаа «Орон доторхи hонин». 14.30 минутаhаа «Музейнүүдэй залнуудаар» гэhэн дамжуулга. 15 часhаа «На огонек» гэhэн дамжуулга. 17.30 минутаhаа «Сэрэгшын бэшэг» гэhэн концерт. 18.30 минутаhаа 23 час хүрэтэр Москваhаа дамжуулга. 18. 35 минутаhаа «Наука побеждает» гэhэн залуушуулда зорюулагдаhан дамжуулга. 19.40 минутаhаа «Время» гэhэн hүүлэй мэдээсэлэй программа. 20 часhаа хоккей. 22.15 минутаhаа үнгэтэ телевидениин программа.

ПРАВДА БУР... МҮНӨӨДЭР... НОМЕ...

НЭГЭДЭХИ ХУУ...
«Техникээ саг соонь ... ха» гэhэн түрүү бэшэ... жэлэй дүрбэдэхи жэл» ... шаг доро информаци... ай шухала мэдээсэлнүү...

ХОЕРДОХИ ХУУ...
«Коммунист тухай хөө... hэн гаршаг доро Н. Де... респонденци. А. Дер... статья. Түрэл орон дот...

ГУРБАДАХИ ХУУ...
Совет Армиин 51 жэл... рюулагдаhан материал...

ДҮРБЭДЭХИ ХУУ...
нютаг нютагай hонин. Х... наhаа абтаhан мэдээс... носхолнууд.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ...

Манай адрес, телефону...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—... приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редакт... 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—... 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышле... строительства—61-35, советского строительства и быта—... культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, ... формации—34-05, общественная приёмная—56-62, ... бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при ... те Министров БурАССР.

Н-03395. Зак. № 74...